

1.Samiyel di téere bi njëkk

Yonent Yàlla Samiyel mi ñu dippee téere bii ak bi ci topp moo doon ki mujj ci njiit yi Yàlla joxoon ñoñam, ngir ñu wallu leen ci nootaange. Téere baa ngi doore ci lu jiitu juddub Samiyel, ba yaayam tèlee am doom, ba xasal Yàlla ne bu ko Yàlla mayee doom ju góor, moom la koy sédde. Samiyel moo boole woon ci loxoom caytug askan wi ak sasu carxal gi seenug jaamu Yàlla laajoon, ba ci jamono yu yorinu réew ma soppiku. Bànni Israayil gantal doomi Samiyel yi ko waroona wuutu. Kuutaay la ñu sàkku ci Samiyel mooy buur bu mu leen di falal. Ci tēnk:

1.1–7.17 Lu jēm ci ndoortel liggéeyu Samiyel, ak xare baak waa Filisti.

8.1–15.35 Buur Sawul jógte na ay ndam.

16.1-23 Yàlla fal na Daawuda.

17.1-58 Mbaq ak doj la Daawuda daane Golyaat.

18.1–24.23 Sawul iñaane Daawuda, di ko rēbb.

25.1–31.13 Lu jēm ci yokkuteb Daawuda ak deewug Sawul.

Lii mooy jaar-jaari Samiyel

(Saar 1–7)

Aana ñaan na doom

¹ Amoon na genn góoru Cuufeen gu dëkkoon Raama* ga ca tundi Efrayim. Ñu di ko wax Elkana, baayam di Yeroxam. Yeroxam, Eliyu

* **1.1 Raama** mooy Raamatayim ba tey.

mooy baayam; Eliyu, Towu mooy baayam; Towu, Cuuf mu Efrayim mooy baayam.

² Elkana amoon na ñaari soxna. Kenn ka di Aana, ka ca des di Penina. Penina amoon na ay doom, waaye Aana amul woon doom.

³ At mu nekkaan Elkana day jóge dëkkam, dem Silo, màggali fa Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi, sarxalal ko ca Silo. Foofa la Xofni ak Fineyas, ñaari doomi Eli yu góor ya doonoon sarxalkati Aji Sax ji.

⁴ Bés bu Elkana daan sarxal, day jox soxnaam Penina, mook doomam yépp, góor ak jigéen, ci yàppu sarax si.

⁵ Waaye Aana la daan beral loxo ca sarax sa, ndax cofeelam ci moom, doonte Aji Sax ji mayul Aana doom.

⁶ Wujjam nag dëkke koo ñaawal, ngir naqaral ko ndax la ko Aji Sax ji mayul doom.

⁷ At mu nekkaan noonu la. Saa yu Aana demaan kër Aji Sax ji, noonu la ko daan ñaawale, ba muy jooy, daawul nangoo lekk.

⁸ Elkana jëkkër ja di ko wax ne ko: «Aana, looy jooy, ak lu la tee lekk? Ñàkk doom moo la tax ne yogg nii? Maa ngii! Ndax dama laa gënalul fukki doom yu góor?»

⁹ Mu am bés, gannaaw ba ñu lekkee ba naan ca seen saraxu cant, foofa ca Silo, Aana jóg. Booba Eli sarxalkat baa nga ca toogu ba, feggook jënu buntu jaamookaayu Aji Sax ji.

¹⁰ Aana dem ba foofa, ànd ak naqaru xolam, di ñaan ci Aji Sax ji, tey jooy jooy yu metti.

¹¹ Ci biir loolu mu xas aw xas, daldi ne: «Éy Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi, Sang bi, soo

nemmiku woon ba nemmiku njàqare jii ma nekke, bàyyi ma xel, bañ maa fàtte, ba may ma doom ju góor! Kon déy, maa koy sèdde Aji Sax ji, giiru dundam gépp, saatus watukaay du jaar ci boppam mukkt†.»

¹² Ñaanu Aana ca Aji Sax ji nag yàgg, Eli di ko seetlu.

¹³ Booba Aanaa ngay ñaan ca xelam, gémmin ga rekk ay yëngu, waaye déggeesul baatam. Eli foog ne dafa mândi,

¹⁴ ne ko: «Foo àppal sa mândite mi? Doxal, giifali sa ñoll wi!»

¹⁵ Aana ne ko: «Du loolu de, sang bi. Dama di jigéen ju ànd ak naqaru xol, waaye du biiñ, du leneen luy mândee lu ma naan. Dama doon diis Aji Sax ji sama tiisu xol.

¹⁶ Bu ma jàppe jigéen ju bon, sang bi. Bare naqar aku tiis a ma tax di ñaane nii, booba ba léegi.»

¹⁷ Eli ne ko: «Kon nag demal ak jàmm, yal na la Yàllay Israayil nangul li nga koy ñaan.»

¹⁸ Aana ne ko: «Amiin, sang bi, yal nanga ma yàgga yéwéne.» Ba mu ko defee Aana dem yoonam, doora mana lekk, kanam ga leer.

¹⁹ Ba loolu amee Elkana ak njabootam teela xëy ca èllëg sa. Ñu màggal Aji Sax ji, ba noppi bàyyikoo fa, ñibbi seen kër ca Raama.

Lu jëm ci juddub Samiyel ak ngoneem

Gannaaw gi, Elkana ànd ak soxnaam Aana, Aji Sax ji nag bàyyi Aana xel.

† **1.11** Njañ lu ñu dul wat, moom lañu daan màndargaale nit ku ñu sèdde Aji Sax ji.

²⁰ Aana mujj ëmb ca ndeetel at ma. Gannaaw gi, mu am doom ju góor, tudde ko Samiyel (muy firi Yàlla dégg na), ndax da ne: «Maa ko ñaan Aji Sax ji.»

²¹ Gannaaw gi, Elkana ànd ak njabootam gépp dellu Silo, ngir defali Aji Sax ji saraxu at ma, boole ca sarax bu mu xasoon ne dina ko def.

²² Waaye Aana demul, ndax dafa wax jëkkëram ne ko: «Gannaaw bu xale bi feree laa koy yóbbu, sédde ko Aji Sax ji, mu des foofa benn yoon.»

²³ Elkana, jëkkër ja, ne ko: «Kon baax na, defal noonu nga bëgg. Toogal fii yaak moom, ba feral ko ba noppi. Yal na Aji Sax ji sottal la mu waxoon rekk.» Ndaw sa nag des ca Raama, di nàmpal doomam, ba feral ko.

²⁴ Naka la feral xale bi, ànd ak moom, muy lu tuut, mu yóbbu ko ca kër Aji Sax ji ca Silo. Mu yóbbaale ñetti yëkk[‡], ak benn efab sunguf, yemook fanweeri kilo, ak mbuusu biiñ.

²⁵ Ba mu ko defee ñu rendi yëkk wi, ba noppi indi xale bi ci Eli.

²⁶ Aana ne ko: «Sang bi, baal ma de, waaye giñ naa, nga fekke, maay ndaw si taxawoon fii ci sa wet, di ñaan ci Aji Sax ji.

²⁷ Xale bii moo ma taxoon di ñaan, te Aji Sax ji defal na ma sama dagaan.

²⁸ Léegi nag man maa ko sédd Aji Sax ji: giiru dundam lees ko sédd Aji Sax ji.» Ba loolu amee ñu sujjóotal Aji Sax ji foofa.

2

Aana sant na

[‡] **1.24** ñetti yëkk: am na ñu naan yëkku ñetti at,

¹ Ci kaw loolu Aana ñaan ne:
«Sama xol a ngi bége Aji Sax ji,
ci Aji Sax ji laa ame doole.
Maa am tontal noon yi,
nde maa bânneexoo sag wall.

² «Kenn sellul ni Aji Sax ji,
amuloo dend moos,
cëslaay melul ni sunu Yàlla!

³ «Buleen ñalñaleeti, di damooka damooti,
bu reewande génne seen gémmiñ,
Aji Sax jeey Yàlla ji xam lépp,
te mooy natt jëfi nit.

⁴ Fittu jàmbaar damm,
néew-doole yi sol kàttan.

⁵ Ña reggoon, bindu, di dunde,
ña xiifoon, noppee liggéey.
Jigéen ju njur tẽ woon jur juróom ñaar,
ku jur góori góor jeex tàkk.

⁶ «Aji Sax jeey rey, di dundal,
mooy wàcce jaam njaniw, génnee ko ca.

⁷ Aji Sax jeey xañe, di maye,
di detteel, di kaweel.

⁸ Mooy yékkatee ku ndóol ci suuf,
jële ku ñàkk ci mbuubit,
boole leen dëj ca garmi ya,
sédde leen jataayu teraanga.

«Aji Sax jee moom kenuy suuf,
samp ci àddina.

⁹ Mooy sàmm jéegoy wóllëreem,

ku bon sànkoo biir lëndëm,
nde doole mayewul ndam.

¹⁰ Aji Sax ji, ñi koy xeex ay rajaxoo,
kaw asamaan lay dēnoo ci seen kaw.
Mooy mbugal àddina ba mu daj,
di kàttanal buuru ñoñam,
di dooleel ki mu fal.»

¹¹ Gannaaw ba loolu wéyee Elkana ñibbi këram ca
Raama. Ngóor sa moom, des ca Silo, di liggéeyal Aji
Sax ji, fa kanam Eli sarxalkat ba.

Lu jëm ci doomi Eli

¹² Doomi Eli yu góor ya nag def nit ñu bon ñu
faalewul Aji Sax ji.

¹³ Lii moo di li sarxalkat yooyu tàmmoona def
ak askan wi. Saa yu nit indiwaan juru sarax, bu
ñuy togg yàpp wi, surgab sarxalkat bi day nàbb
seppikaayu yàpp bu nirook roqub ñetti bëñ, dikk,

¹⁴ capp ko ci biir, muy ndab lu tell, mbaa kawdir,
mbaa cin, mbaa mbana—lu roq ba génne rekk, mu
jël, sarxalkat bi féetewoo. Noonu lañu daan def ak
mboolem niti bànni Israayil, ña daan ñëw foofa ca
Silo.

¹⁵ Rax ci dolli bala ñoo lakk nebbon bi* sax,
surgab sarxalkat bi day dikk, ne nit kiy sarxal:
«Joxal sarxalkat bi ci yàpp wi, mu saaf. Du nangu
nga jox ko yàpp wu ñor, yàpp wu xonq rekk.»

¹⁶ Su ko nit ki nee: «Xanaa dees na njëkka lakk
nebbon bi ba mu jeex, nga doora sàkk lu la neex?»
Mu ne ko: «Mukk! Léegi nga ma ciy jox, lu ko moy
doole laa koy jële.»

* **2.15 nebbon:** nebbon ak deret, yoon mayewul woon ñu lekk ko.
Seetal ci *Sarxalkat* yi 3.16-17.

¹⁷ Bàkkaaruu doomi Eli yi réyoon na lool fi kanam Aji Sax ji, ndax dañu daan teddadil saraxu Aji Sax ji.

Lu jëm ci waa kër Samiyel

¹⁸ Ci biir loolu ngóor sa Samiyel moom, ma ngay liggéeyal Aji Sax ji, sol xar-sànni mi ñu ràbbe lée.

¹⁹ Mbubb mu ndaw nag la ko yaayam daan ràbbal, yóbbul ko at mu jotaan, buy ànd ak boroom kërám sarxali saraxu at ma.

²⁰ Ci biir loolu Eli daan na ñaanal Elkana ak soxnaam, bala ñoo ñibbi, ne: «Yal na la Aji Sax ji may kuutaay ak sa soxna sii, ñu wuutu ki mu sédd Aji Sax ji.»

²¹ Aji Sax ji nag dikke Aana aw yiw, mu amaat ñetti doom yu góor ak ñaar ñu jigéen.

Ci biir loolu Samiyel moom, ma ngay mágga fa wetu Aji Sax ji.

Eli artu na ay doomam

²² Eli nag mujj na di mag lool. Ba mu yégee mboolem li doomam yu góor yi def ak Israayil gépp, bay tédde sax jigéen ñiy liggéey ci bunt xaymab ndaje mi,

²³ da leena wax, ne leen: «Ana lu waral ngeen di def jëf jii? Maa dégge ci askan wépp jëf ju bon jii ngeen nekke.

²⁴ Aa! Xale yi, coow li ma dégg, muy law ci biir ñoñi Aji Sax ji, rafetul de!

²⁵ Su nit ki tooñee moroomu nitam, Yàllaay àtte; waaye su dee Aji Sax ji la nit ki tooñ, ana ku koy àtte?» Wax jooju nag taxul ba tey ñu déggal seen baay. Booba fekk na Aji Sax ji namm leena rey.

²⁶ Ci biir loolu yépp, ngóor sa Samiyel di màgg, neex Aji Sax ji, neex nit ñi.

Nitu Yàlla rëbb na Eli

²⁷ Mu am bés genn góoru Yàlla dikk ci Eli, ne ko: «Aji Sax ji dafa wax ne: “Maa feeñu woon ci lu leer sa waa kër baay ba ñu nekkee Misra, di moomeelu kër Firawna.

²⁸ Maa tanne sa baay ci digg giiri Israayil yépp, ngir mu doon sama sarxalkat, di yéeg ci sama sarxalukaay, di taal cuuraay, sol xar-sànni mi, janook man. Maa sédd it sa waa kër baay mboolem saraxi sawara yu bànni Israayil.

²⁹ Lu tax ngeen di teddadil sama saraxi rendi ak yeneen sarax yi ma santaane ci màkkaan mi? Lu waral ngay teral sa doom yi teraanga joo ma joxul, ba ngeen di yafloo li gën ci mboolem saraxi Israayil sama ñoñ?”

³⁰ Kon nag kàddug Aji Sax jee, Yàllay Israayil: “Maa waxoon déy ne, sa waa kër ak sa waa kër baay ñooy doxe fi sama kanam, di ma liggéeyal ba fàww.” Léegi nag, kàddug Aji Sax jee: “Loolu jomb naa ko tey. Ñi ma teral laay teral; waaye ñi ma teddadil, dees na leen tuutal.

³¹ Te kat ay bés a ngi ñëw, maay dagg sa doole, dagg sa dooley waa kër baay, ba deesatul màggate ci sa kër.

³² Njàqare ngay saxoo ci sama dëkkuwaay. Israayil dina baaxle moos, waaye du tax kenn màggate sa kër muk.

³³ Dina am ku bokk ci yaw ku ma dul dagge ci liggéey bu jëm ci sama sarxalukaay, waaye maa lay jooyloo, ba nga ñàkki bët, teg la njàqarey xol, te

mboolem ñu yokku ci sa kër, seen digg doole lañuy deewe.

³⁴ Li nga ciy def ab takk mooy liy dikkal Xofni ak Fineyas, sa ñaari doom yu góor yii: benn bés lañuy bokk dee ñoom ñaar ñépp.

³⁵ Te it maay tabbal sama bopp sarxalkat bu wóor boo xam ne sama nammeelu xol ak sama bëgg-bëggu bakkan lay jëfe. Maa koy sampal kër gu wóor, muy doxe fi kanam ki ma fal ba fàww.

³⁶ Su ko defee mboolem ku des ci sa waa kër dina ko sujjóotali, ngir as xaaalis mbaa as dogu mburu, naan ko 'Ngalla sas ma lenn ci liggéeyu carxal gi, ndax ma am as dogu mburu su ma lekk'."»

3

¹ Ngóor sa Samiyel nag moom, di liggéeyal Aji Sax ji fi kanam Eli.

Yàlla def na Samiyel yonent

Kàddug Aji Sax ji néewoon na ca yooya jamono, peeñu mu leer it tumurànke woon na.

² Mu am bés Eli tëdd fa muy tëdd naka jekk, fekk bët ya naqari, ba daanaka gisatul.

³ Booba làmpu jaamookaayu Yàlla bi feyagul, te Samiyel a ngi tëdd ci biir jaamookaayu Aji Sax ji, fi gaalu Yàlla gi nekk.

⁴ Aji Sax ji woo Samiyel, mu ne: «Maa ngii»,

⁵ daldi daw ba ca Eli, ne ko: «Maa ngii, du yaa ma woo?» Eli ne ko: «Wootewuma de, dellul tëri.» Mu dellu tëdd.

⁶ Aji Sax ji dellu woo Samiyel, Samiyel jóg, dem ba ca Eli ne ko: «Maa ngii, du yaa ma woo?» Eli ne ko: «Wootewuma de doom, dellul tëri.»

⁷ Booba Samiyel xamagul woon Aji Sax ji, te kàddug Aji Sax ji dikkalagu ko woon.

⁸ Aji Sax ji wooti Samiyel ñetteel bi yoon, Samiyel jógati, dem ba ca Eli ne ko: «Maa ngii, du yaa ma woo?» Eli nag xam ne Aji Sax jeey woo xale bi.

⁹ Mu ne Samiyel: «Demal tëri, bu la wootee, nee ko: “Aji Sax ji, maa ngi lay déglu, Sang bi, waxal.”» Samiyel dellu tëdd fa muy tëdd.

¹⁰ Ba mu ko defee Aji Sax ji dikk taxaw, wooti ko na woon, ne ko: «Samiyel, Samiyel.» Samiyel ne: «Maa ngi lay déglu, Sang bi, waxal.»

¹¹ Aji Sax ji ne Samiyel: «Maa ngii déy, di waaja def ci digg bànni Israayil, mbir muy buur noppi mboolem ku ko dégg.

¹² Bésub keroog ma matal ci Eli mboolem lu ma waxoon ne mooy dal waa këram, ndoorte la ba ca muj ga.

¹³ Waxoon naa ko ne ko dinaa teg waa këram mbugal mu sax dàkk, ndax ñaawtéef gu ay doomam nekke, di ñàkke Yàlla teggin, mu yég ko te jubban-tiwu leen.

¹⁴ Looloo waral ma giñal waa kër Eli, ne du am mukkbenn saraxu jur mbaa beneen sarax bu leen mana jot ci seen ñaawtéef.»

¹⁵ Ci kaw loolu Samiyel tëdd ba ca suba sa, mu tiji bunti kër Aji Sax ji, waaye ñemewula nettali Eli peeñu ma.

¹⁶ Eli nag woo ko ne ko: «Samiyel doom, ana nga?» Samiyel ne ko: «Maa ngii.»

¹⁷ Eli ne ko: «Kàddu gi mu la wax, lu mu doon? Bu ma nēbbu kay. Soo ma nēbbee lenn ci li mu la wax, yal na la Yàlla teg naqar wu gëna tar.»

¹⁸ Samiyel wax ko lépp, nēbbu ko ca dara. Eli ne: «Mooy Aji Sax ji. Li ko soob, na ko def.»

¹⁹ Ci kaw loolu Samiyel di mǎgg, Aji Sax ji ànd ak moom, waccul genn kàddug Samiyel, mu fanaan àll.

²⁰ Noonu la Israayil gépp ràññee, la dale Dan ca bëj-gànnar, ba ca Beerseba ca bëj-saalum, ne Samiyel taxaw na taxawaayu yonentu Aji Sax ji.

²¹ Aji Sax ji nag wéye koo feeñoo ca Silo. Ci kàddug Aji Sax ji la ko Aji Sax ji daan feeñoo ca Silo.

4

Nangu nañu gaalu Yàlla ga

¹ Kàddug Samiyel nag di dikkal Israayil gépp.

Ci biir loolu bànni Israayil dem, dajeeek waa Filisti ngir xare. Ña nga dal fa feggook Eben Eser, waa Filisti dal ca Afeg.

² Filisteen ña làng-déral Israayil, xare ba jib. Israayil daanu fa kanam waa Filisti, waa Filisti rey ca seeni làng lu jege ñeenti junni (4 000) ca toolub xare ba.

³ Ba mbooloo ma ñibbee ca dal ba, magi Israayil ña ne: «Lu waral Aji Sax ji dumalu nu tey ci loxoy waa Filisti? Lu waral Aji Sax ji duma nu ci kanamu waa Filisti? Nan jëleji gaalu kóllërey Aji Sax ji fa Silo; na dikk ci sunu biir, ba musal nu ci sunuy noon.»

⁴ Ci kaw loolu mbooloo ma yónnee ca Silo, ñu jëli gaalu kóllërey Aji Sax ji Boroom gàngoori xare

yi, moom mi toog fi tiim ñaari malaakay serub yi* .
Foofa ca Silo la Xofni ak Fineyas, ñaari doomi Eli
yu góor ya, nekkoon ak gaalu kóllërey Aji Sax ja.

⁵ Ba gaalu kóllërey Aji Sax ji duggsee ca dal ba,
Israayil gépp a xaacoondoo, ba suuf say riir.

⁶ Waa Filisti dégg coow la, ne: «Waaw, coow lu réy
loolu ca dalub Ebrë ya, lu mu doon?»

Ba waa Filisti yégee ne gaalu kóllërey Aji Sax ja
dugg na ca biir dal ba,

⁷ tiitaangee leen jàpp, ñu ne: «Am na yàlla ju dugg
ca biir dal ba! Wóoy, ngalla nun! Nde guléet tey lu
mel nii am!

⁸ Wóoy ngalla nun! Ku nuy musal ci jii yàlla ju
bare doole. Yàlla jii moo dumaa woon waa Misra
xeeti mbugal yu nekk, ca màndiŋ ma.

⁹ Dëgërluleen déy te diy góor, yeen waa Filisti, nde
lu ko moy ngeen doon jaami Ebrë yi, na ñu nekke
woon sunuy jaam. Góor-góorluleen boog te xeex.»

¹⁰ Waa Filisti nag di xare, ba bànni Israayil
daanu: ku nekk daw jëm xaymaam. Jéll ba réy na
lool; fanweeri junniy (30 000) xarekat yuy deme
tànk des fa.

¹¹ Gaalu Yàlla ga, ñu jël ko. Xofni ak Fineyas, ñaari
doomi Eli yu góor ya, dee.

Mbugal ma topp na waa kër Eli

* **4.4 serub yi**, baatu ebrë la. Ay malaaka lañu yu bokk ak Yàlla
jataay. Gaalu kóllëre gu sell ga, ñaari serub yu ñu tégge wurus
lañu teg ca kawam, ñu tiim ko, seeni laaf tàllalu, di saamandaay
ngàngunem buur. Loolu di wone ne Yàlla Aji Sax jaa nga fa teew,
na mu teewe ca kaw asamaan, serub ya yéew ko. Yàlla ci boppam
nag kenn jëmmalu ko fa, na ñu jëmmale serub ya ñu tégge.

¹² Ca bés booba jenn waay ju bokk ci giirug Beñamin dawé ca làngu xare ba ca Silo. Mu agsee yére yu xottiku ak bopp bu fees ak suuf, di ko tiisloo.

¹³ Naka la agsi, yem ca Eli mu toog ca toogoom ca peggu yoon wa, di séentu, ndax tiitaange ja ko jàpp ndax gaalu Yàlla ga. Naka la waa ja duggsi ca dëkk ba, ba wax la xew, dëkk ba bépp yuuxoondoo.

¹⁴ Eli dégg coow la, ne: «Riir moomu lu mu?» Waa ja gaaw dikk, ngir wax ko Eli.

¹⁵ Booba Elee ngi ci juróom ñeent fukki at ak juróom ñett (98), bêt yi ne xóll te gisatul dara.

¹⁶ Waa ja ne ko: «Man mii maa jóge ca toolub xare ba. Maa dawé làng ga tey jii.» Eli ne ko: «Doom, lu xew?»

¹⁷ Ndaw la ne ko: «Bànni Israayil a daw, won waa Filisti gannaaw. Jéll bu réy la sunu mbooloo ma daanu, sa ñaari doom ya, Xofni ak Fineyas dee nañu, te it gaalu Yàlla ga, jël nañu ko.»

¹⁸ Naka la tudd gaalu Yàlla ga rekk, Eli xàwweekoo ca toogu ba, daanoo njaaxaanaay, dal ca buntu dëkk ba, loos wa damm, mu dee, ndax booba day mag mu amoon yaram. Fekk na Eli jiite Israayil ñeent fukki at.

¹⁹ Goroom, jabaru Fineyas nag jigéenu wérul la woon te booba mu ngi waaja wasin. Naka la dégg ne jël nañu gaalu Yàlla ga, te baayu jëkkëram ak jëkkëram dee nañu, mu daldi sukk wasin. Waaye fekk na mititu matam jeexal dooleem.

²⁰ Ba loolu amee muy waaja dee, jigéen ña ko doon taxawu ne ko: «Na sa xel dal, ndax doom ju góor nga am.» Waaye àdduwul, teewluwul.

²¹ Ndaw sa nag tudde gone gi Ikabot (muy firi Ana leer ga?) te naan: «Leer ga dëddu na Israayil, gàddaay,» ndax la ñu nangu gaalu Yàlla ga ak la goroom ak jëkkëram dee.

²² Mu ne: «Leer ga kay dëddu na Israayil, gàddaay, ndegam jëlees na gaalu Yàlla ga kay!»

5

Gaalu Yàlla ga jaaxal na Filisteen ña

¹ Ba waa Filisti nangoo gaalu Yàlla ga, Eben Eser lañu ko jële, yóbbu ko seen dëkk Asdodd.

² Ñu dugal gaal ga ca seen biir kër tuur ma ñu naan Dagon, teg ko ca wetu jëmmu Dagon ja.

³ Waa Asdodd teela xëy ca ëllëg sa, fekkuñu lu moy jëmmu Dagon ja, mu daanu ba dëféenu fa suuf, fa kanam gaalu Aji Sax ji. Ñu yékkati jëmmu Dagon ja, delloo ko fa mu taxawoon.

⁴ Ca ëllëg sa, ñu teela xëyati, fekkuñu lu moy jëmmu Dagon ja daanu ba dëféenu fa suuf, fa kanam gaalu Aji Sax ji. Bopp baak cati loxo ya damm, ne wesar ca dëwu bunt ba, desul lu moy yaram wa.

⁵ Looloo waral ba tey jii, sarxalkati Dagon yeek mboolem ñiy dugg kër tuur ma ñuy wax Dagon ca Asdodd, kenn du ci joggi ca dëwu bunt ba.

⁶ Ba mu ko defee loxol Aji Sax ji mujj diis ca kaw waa Asdodd. Mu wàcce njàqare ca seen kaw, daldi teg waa Asdodd ak la ko wër ay taab.

⁷ Waa Asdodd gis la leen dal, daldi ne: «Bu gaalu Yàllay bànni Israayil gii des ci sunu biir kat, ndax loxoom dëgër na ci sunu kaw, nook Dagon sunu tuur mi.»

⁸ Ba loolu amee ñu yónnee, woolu mboolem kàngami waa Filisti. Ñu laaj leen ne leen: «Nan lanuy def ak gaalu Yàllay Israayil gii?» Ñu ne leen: «Toxalleen gaalu Yàllay Israayil gi ca Gaat.» Ñu toxal gaalu Yàllay Israayil ca seen dëkk ba ñuy wax Gaat.

⁹ Naka lañu fa toxal gaal ga nag, loxol Aji Sax ji dal dëkk ba, mu jur tiitaange ju réy lool. Daa dal ca kaw dëkk ba, mag ak ndaw, ay taab ne fureet ca seen kaw.

¹⁰ Ñu yóbbu gaalu Yàlla ga beneen dëkk ba ñuy wax Ekkron. Gaal gaa ngay jubsii Ekkron, waa dëkk ba gaaw yuuxoondoo ne: «Indil nañu nu fi gaalu Yàllay Israayil, bëgg noo rey, nook sunu waa réew mépp!»

¹¹ Ci kaw loolu ñu yónnee, woolu mboolem kàngami waa Filisti, ne leen: «Jéleleen fi gaalu Yàllay Israayil gii, mu dellu këram, lu ko moy dina nu rey, nook sunu askan wépp.» Booba tiitaangey dee dajal na dëkk ba bépp, ndax loxol Yàlla bu diis lool ca seen kaw.

¹² Ña ca deewul nag, seen yaram yàqooki taab, yuux ya jollée ca dëkk ba, wuti asamaan.

6

Filisteen ña delloo nañu gaalu Yàlla ga

¹ Gaalu Aji Sax ja nekk na réewum Filisti juróom ñaari weer.

² Waa Filisti doora woolu seeni sarxalkat ak seeni gisaanekat, ne leen: «Nan lanuy def ak gaalu Aji Sax ji? Xamalleen nu nan lanu koy delloo këram!»

³ Ñu ne leen: «Su ngeen dee delloo gaalu Yállay Israayil, buleen ko delloo loxoy neen, waaye fex-eleen ba boole kook saraxu peyug tooñ, yónnee ko. Kon dingeen wér, te dingeen xam lu tax loxol Yàlla ji teggikuwu leen.»

⁴ Waa Filisti ne leen: «Ban saraxu peyug tooñ lanu koy yónnee?» Ñu ne leen: «Limu kàngami Filisti ngeen di topp, daldi defarlu juróomi taabi wurus ak juróomi janaxi wurus, mu dëppook limu kàngami waa Filisti, ndax benn balaa bi leen dal moo dal seeni kàngam itam.

⁵ Noonu ngeen di sàkke ay jëmm yuy jëmmal seeni taab ak jëmm yuy jëmmal seen janax yiy yàq réew mi. Su ko defee ngeen defale ko teraanga Yállay Israayil. Jombul mu woyofal loxoom ci seen kaw ak seeni tuur ak seenum réew.

⁶ Ana lu jar ngeen di jaay dëgër bopp ni waa Mis-raak Firawna? Ba leen Yállay Israayil toroxalee, bàyyi nañu bànni Israayil, ñu dem seen yoon.

⁷ Kon waajalleen watiir bu bees te ngeen jël ñaari nag yuy nàmpal yu ñu masula takkal. Ngeen takkal nag yi watiir bi te yóbbu doomi nag yi, fat.

⁸ Ngeen daldi jël gaalu Aji Sax ji, teg ko ci kaw watiir bi. Liggéeyi wurus yu peyug tooñ yooyu ngeen di yónnee nag, ci waxande wu ndaw ngeen koy yeb, te teg waxande wi ci wetu gaal gi. Su ko defee ngeen yebal watiir bi, mu dem.

⁹ Nangeen ko xool. Su jubalee réewam, wuti dëkk bi ñuy wax Bet Semes, kon Aji Sax jee nu teg musiba mu réy mii, lu ko moy nu xam ne du loxoom a nu dal, waaye ndogal lu nu dikkal la.»

¹⁰ Waa Filisti def noona, daldi tànn ñaari nag yuy

nàmpal, takkal nag yi watiir, doomi nag ya, ñu fat leen.

¹¹ Ñu daldi teg gaalu Aji Sax ja ca kaw watiir ba, ak waxande wu ndaw wa def janaxi wurus yaak seen jëmmi taab ya.

¹² Ba mu ko defee, nag ya jubal xocc yoonu Bet Semes, topp wenn yoon wi rekk, di nàññiy dem. Jàdduñu ndijoor, jàdduñu càmmoñ. Kàngami Filisti ya topp ca, ba fa Bet Semes tàmbalee.

¹³ Booba waa Bet Semes a ngay góob bele ca xur wa. Naka lañu dawal seen bët, séen gaal ga, daldi bég.

¹⁴ Watiir ba dikk ba ci toolu jenn waayu Bet Semes ju ñuy wax Yesuwa, mu taxaw fa. Aw doj wu mag a nga fa woon. Ci kaw loolu ñu xar mattum watiir ba, nag ya, ñu defal ko Aji Sax ji saraxu rendi-dóomal.

¹⁵ Fekk na Leween ña wàcce gaalu Aji Sax ja, ak waxande wu ndaw wa def liggéeyi wurus ya. Ñu teg lépp ca kaw doj wu mag wa. Bésub keroog waa Bet Semes def nañu ay saraxi rendi-dóomal ak yeneen sarax, ñeel Aji Sax ji.

¹⁶ Juróomi kàngami Filisti ya gis loolu lépp, doora dellu Ekkron ca bés ba.

¹⁷ Jëmmi taabi wurus yooyu waa Filisti yónnee ngir saraxu peyug tooñ, ñeel Aji Sax ji, ay teraanga la yu bawoo ci kilifay dëkk yii: Asdodd, benn; Gasa, benn; Askalon, benn; Gaat, benn; Ekkron, benn.

¹⁸ Limu janaxi wurus yi it dëppook limu dëkki waa Filisti yi seen juróomi kàngam jiite, dale ko ci dëkk yi tata wër, ba ci dëkk-dëkkaan yi dara wërul, ba fi doj wu mag wi ñu tegoon gaalu Aji Sax ji. Doj

waa nga ca toolub Yesuwa waa Bet Semes ba, ba tey jii.

¹⁹ Terewul Yàlla mbugal ñenn ca waa Bet Semes, ndax dañoo yèrndu woon ca biir gaalu Aji Sax ja. Juróom ñaar fukki nit la fàdd ca ñoom*. Waa dëkk ba nag di tiislu ndax mbugal mu réy moomu leen Aji Sax ji teg.

²⁰ Ci kaw loolu waa Bet Semes ne: «Ana ku mana taxaw fi kanam Aji Sax ji, Yàlla ju sell jii? Ci kan lanuy yóbbu gaal gi, ba mu sore nu?»

²¹ Gannaaw gi, ñu yebal ay ndaw ca waa Kiryaat Yarim, ne leen: «Waa Filisti de delloosi nañu gaalu Aji Sax ji. Tee ngeena dikk, yóbbu ko seen dëkk?»

7

¹ Waa Kiryaat Yarim nag dikk, jëlsi gaalu Aji Sax ji, yóbbu ko kër Abinadab ca kaw tund wa. Ñu sellal Elasar, doomam ju góor, ngir muy wattu gaalu Aji Sax ja.

Samiyel jiite na Israayil

² Gannaaw bés ba ñu yóbboo gaal ga Kiryaat Yarim, mu nekk fa lu yàgg, ba am fa ñaar fukki at. Waa kër Israayil gépp nag namma dellu ci Aji Sax ji.

³ Samiyel wax ak waa kër Israayil gépp, ne leen: «Ndegam seen léppi xol ngeen namma delloo ci Aji Sax ji, jëleleen fi seen biir tuuri doxandéem yi, ak tuur yi ñu dippee Astàrt, te ngeen saxal seen xol ci Aji Sax ji, jaamu ko moom donj. Su ko defee mu xettali leen ci waa Filisti.»

* **6.19** Ni ñu ko binde ci ebré manees na koo dëgge nii: *juróom ñaar fukki nit a dee ci juróom fukki junniy nit.*

⁴ Ba mu ko defee bànni Israayil génne seen tuur yi ñu dippee Baal ak Astàrt, sànni. Ñuy jaamu nag Aji Sax ji moom donq.

⁵ Gannaaw loolu Samiyel ne leen: «Wooleen Israayil gépp, ñu daje ca Mispa, ma tinul leen Aji Sax ji.»

⁶ Ñu daje ca Mispa, tanq ndox, sotti fa suuf, fa kanam Aji Sax ji. Ñu woor nag bésub keroog, daldi wax foofa ne: «Noo tooñ Aji Sax ji.» Ca Mispa la Samiyel doone njiitu Israayil.

⁷ Ba Filisteen ña yégee ne bànni Israayil daje na ca Mispa, kàngami waa Filisti ya jóg, ngir songi leen. Bànni Israayil yég ko, am tiitaange ca waa Filisti.

⁸ Bànni Israayil ne Samiyel: «Ngalla bu nu noppee jooytul ci sunu Yàlla Aji Sax ji, ndax mu wallu nu ci waa Filisti!»

⁹ Samiyel jël menn xar mu feragul, defal ko lépp Aji Sax ji saraxu rendi-dóomal. Mu jooytul Israayil ci Aji Sax ji, Aji Sax ji nangul ko.

¹⁰ Naka la Samiyel di joxe saraxu rendi-dóomal ba, waa Filisti di jegesi ngir xareek bànni Israayil. Aji Sax ji dēnoo kàddu gu réy ca kaw waa Filisti bésub keroog, fēlxe leen, ñu daanu fa kanam bànni Israayil.

¹¹ Bànni Israayil génne Mispa, dàqi waa Filisti, duma leen, bay waaja àgg Bet Kar.

¹² Gannaaw loolu Samiyel jël aw doj, teg ko ci diggante Mispa ak fu ñuy wax Sen; mu dippee doj wi Eben Eser (muy firi Doju Wall). Mu ne: «Ba fii la nu Aji Sax ji walloo.»

¹³ Waa Filisti nag detteelu, dikkatuñu biir suufas Israayil. Giiru dundu Samiyel gépp loxol Aji Sax jaa ngi ci kaw waa Filisti.

¹⁴ Dëkk ya Filisteen ña nangu woon ci Israayil daldi délsi ci seeni loxo, dale ko ca Ekkron ba Gaat. Israayil nangoo ci waa Filisti suufam sépp. Waa Israayil ak Amoreen ñi itam nekk ci jàmm.

¹⁵ Samiyel jiite Israayil giiru dundam gépp.

¹⁶ At mu jotaan day wër diggante Betel ak Gilgal ak Mispa, di àtte mbiri bànni Israayil, foofu fépp.

¹⁷ Gannaaw loolu mu dellu Raama ndax fa la këram nekkoon, fa la daan àttee Israayil, te fa la tabax ab sarxalukaay, ñeel Aji Sax ji.

Israayil sàku na buur

8

(Saar 8.1-22)

Bànni Israayil ñaan na Samiyel ab buur

¹ Ba Samiyel mąggatee, ay doomam yu góor la fal njiiti Israayil.

² Taaw ba Yowel la tuddoon, ka ca topp di Abya. Ñoo doon njiit ya ca Beerseba.

³ Doomi Samiyel yu góor ya nag jaaruñu ci seen tànk baay. Daño lajj, topp alal ju lewul, di nangu ay ger, di jalgati dëgg.

⁴ Ci kaw loolu magi Israayil ñépp daje, dem ca Samiyel ca Raama.

⁵ Ñu ne ko: «Góor gi, léegi danga di mag, te say doom jaaruñu ci say tànk. Kon danga nuy falal buur bu nu jiite, ni ko xeet yépp baaxoo.»

⁶ Samiyel ñaawlu la ñu ko ne mu falal leen buur bu leen jiite. Mu diis ko Aji Sax ji.

⁷ Aji Sax ji ne ko: «Déggalal mbooloo mi te def li ñu la wax lépp. Du yaw lañu bañ, waaye man mii lañu bañ ma doonati seen buur.

⁸ Na ñu daan def naka jekk, ba ma leen génnee Misra ba tey jii, di ma dëddu, di jaamu yeneen yàlla, noonu rekk lañuy def ak yaw.

⁹ Kon déggal leen rekk, waaye artu leen bu baax, xamal leen luy doon sañ-sañu buur bu leen di jiiteji.»

Lu jëm ci sañ-sañu buur

¹⁰ Ba loolu amee Samiyel jottali mbooloo ma doon sàkku mu falal leen buur, mboolem artub Aji Sax ji.

¹¹ Mu ne: «Buur bi leen di jiiteji nag sañ-sañam moo di: Seen doom yu góor lay jël, ngir tabb leen dawalkati watiiram aki fasam, ñuy daw jiitu watiiram.

¹² Ñoom lay tabb ngir ñu doon njiiti kuréli junniy dag, mbaa njiiti kuréli juróom fukki dag. Ñoom it lay beyloo toolam, di leen góobloo, di leen sàkkloo ay gannaayi xareem ak jumbukaayi watiiram.

¹³ Seen doom yu jigéen lay jël, def leen ay njafaankati cuuraay, aki toggkat ak ñiy lakki mburu.

¹⁴ Seen ngëneeli tool ak tóokëri reseñ ak tooli oliw, mu jël, jox ay surgaam.

¹⁵ Seen pepp ak seen reseñ, fukkeel ba lay jël, jox ay jawriñam aki surgaam.

¹⁶ Seen jaam yu góor it ak seen jaam yu jigéen ak ñi ëpp doole ci seeni waxambaane ak seeni mbaam, mu jël, jëfandikoo ci liggéeyam.

¹⁷ Seeni gàtt, fukkeel ba lay jël, te yeen ci seen bopp, ay surgaam ngeen di doon.

¹⁸ Bu keroogee dingeen ne wóoy ndax buur bi ngeen falal seen bopp, te bu keroogee Aji Sax ji du leen wallu.»

¹⁹ Mbooloo ma nag lànk, déggaluñu Samiyel, xanaa ne ko: «Ndokk! Buur daal lanuy am,

²⁰ nun itam, ba mel ni xeet yépp. Sunu buur a nuy yilif, dox, jiite nu, di nu xareel sunuy xare.»

²¹ Samiyel déglu la mbooloo ma wax lépp, ba noppi yegge ko Aji Sax ji.

²² Aji Sax ji ne ko: «Déggal leen rekk, te falal leen buur.» Samiyel nag ne bànni Israayil: «Baax na, demleen ñibbi, ku nekk ca dëkkam.»

Lii mooy jaar-jaari Sawul

9

(Saar 9–15)

Sawul doxi na yónnent

¹ Jenn waay la woon ju bokk ci giirug Beñamin, ñu di ko wax Kis. Abyel ay baayam; Abyel, Ceror ay baayam; Ceror, Bekorat ay baayam; Bekorat, Afya Beñamineen ba di baayam. Kis ku am daraja la woon.

² Mu am doom ju ñuy wax Sawul*; xalelu góor bu góorayiw, ba kenn dàqu ko ci bànni Israayil, sut ñépp taxawaay.

³ Mu am bés mbaam yu jigéen yu Kis, baayu Sawul, réer. Kis ne Sawul: «Àndal ak kenn ci surga yi, nga seetali ma mbaam yi.»

* **9.2 Sawul:** am na ñu ko gëna xam ci turu Talut.

⁴ Ba loolu amee Sawul ak surgaam jaare tundi Efrayim, teg ca diiwaanu Salisa, gisuñu leen. Ñu jàll ba ca diiwaanu Saalim, dara. Ñu walbatiku jaaraat diiwaanu Beñamin, gisuñu leen.

⁵ Ba ñu àggee diiwaanu Cuuf, Sawul ne surgaam ba mu àndal: «Ayca nu ñibbi, lu ko moy nun la sama baay di xalaat, fàtte mbaam yi.»

⁶ Surga ba ne ko: «Xanaa lenn; genn góoru Yàllaa ngi ci dëkk bii, ku ñu naw la. Lépp lu mu wax, dara du ci fanaan àll. Nan fa dem kay, jombul mu xamal nu dara ci sunu yoon wi.»

⁷ Sawul ne surgaam: «Waaw, bu nu demee, lu nuy jox góor gi? Mburu mi woon ci sunuy mbuus jeex na, amunu dara lu nu yóbbul góoru Yàlla gi. Leneen lu nu am?»

⁸ Surga bi dellu ne Sawul: «Xanaa dogu xalis sii ma yor. Naa ko ko jox boog, mu won nu sunuw yoon!»

⁹ Bu njëkkoon nag ci Israayil ku daan leerluji ci Yàlla da naan: «Nan dem ca boroom gis ba,» ndax ku ñuy woowe yonent tey, booba, boroom gis lañu ko daan woowe.

¹⁰ Ci kaw loolu Sawul ne surgaam: «Wax nga dëgg. Kon nan dem.» Ñu jubal ca dëkk ba góoru Yàlla ga nekk.

¹¹ Naka lañu yéeg tund wa, jëm ca dëkk ba, daldi taseek janq ju ca jóge, di rooti. Ñu laaj leen ne leen: «Boroom gis bi ndax fii la nekk?»

¹² Ñu ne leen: «Waaw, mu ngi fii ngeen jublu, waaye gaawleen de; ndax tey jii la dikk ci dëkk bi, ngir sarax su waa dëkk bi xewle tey ca bérebu jaamookaay ba.

13 Bu ngeen di àgg biir dëkk bi rekk, dal ko fay fekk, bala moo dem jaamookaay ba, ca sarax sa. Waa dëkk bi duñu lekk mukkk te dikkul, ndax mooy ñaan ci sarax si. Bu noppee, ñi ñu woo doora lekk. Kon demleen gaaw, ndax nēgēni fa ngeen koy fekk.»

Sawul gis na Samiyel

14 Ba loolu amee ñu dem bay dugg ca biir dëkk ba, yem ca Samiyel, muy dikk, dajeek ñoom, jëm ca jaamookaay ba.

15 Fekk na balaa Sawul di ñëw, Aji Sax ji déey na Samiyel bés ba jiitu, ne ko:

16 «Nēgēni ëllëg maa ngi lay yónnee waa ju dëkk diiwaanu Beñamin. Nanga ko diw, fal ko, ngir mu yilif Israayil, sama ñoñ, ba xettali sama ñoñ ci waa Filisti. Maa geesu sama ñoñ, ndax seeni yuux àgg na fi man.»

17 Naka la Samiyel séen Sawul, Aji Sax ji wax ko, ne ko: «Waa jii laa la wax. Kii mooy yor sama ñoñ.»

18 Sawul dikk ba ca Samiyel, fa tollook buntu dëkk ba, ne ko: «Góor gi, baal ma, tegtal ma kër boroom gis bi.»

19 Samiyel ne Sawul: «Man maay boroom gis bi. Doxal jiitu, nu dem ca jaamookaay ba. Yeen ak man ay bokk lekk tey. Bu subaa mboolem li ub sa bopp, dinaa la ko wax, door laa yiwi.

20 Mbaam yi nga réerle bërki-démb, bu ci am benn xalaat, ndax feeñ nañu. Te sax, mboolem lu bakkane ci Israayil, xanaa du yaay boroom, yaak sa waa kër baay?»

21 Sawul ne ko: «Xanaa du man Beñamineen bi gēna néewle giir ci Israayil, sama làng gēna néew ci

mboolem làng yi séq giirug Beñamin? Lii nga may wax, lu mu doon?»

²² Samiyel daldi ànd ak Sawul ak surgaam, yóbbu leen ba ca biir néegu bernde ja. Mu beral leen nag jataay ca kanam mbooloo ma ñu woo, te ñu wara tollu ci fanweer.

²³ Samiyel ne toggkat ba: «Indil ma ndawal li ma la joxoon te noon la, nga ber ko.»

²⁴ Toggkat bi yékkati tànk baak la mu àndal, teg ko ca kanam Sawul. Samiyel ne ko: «Lii, lañu beroon, tegal sa kanam, te lekk. Moom lañu la dencal ci ndaje mii ma woo askan wi.» Noonu la Sawul bokke ak Samiyel lekk bésub keroog.

²⁵ Gannaaw loolu ñu jóge ca jaamookaay ba, dellu ca dëkk ba. Ba ñu demee kër ga, Samiyel diisook Sawul ca kaw taax ma.

Samiyel diw na Sawul, fal ko

²⁶ Ba ñu jógee ca ëllëg sa, bët a ngay waaja set. Samiyel woo Sawul ca kaw taax ma, ne ko: «Fabul, ma yiwi la.» Sawul fabu, ànd ak Samiyel, ñu génn ñoom ñaar.

²⁷ Naka lañu dem bay bëgga génn dëkk ba, Samiyel ne Sawul: «Neel surga bi, mu jiitu nu.» Mu wax ko surga ba, mu jiitu leen. Samiyel neeti Sawul: «Yaw, taxawal fii tuuti, ma dégtal la kàddug Yàlla.»

10

¹ Ba loolu amee Samiyel jël njaqal diwu oliw lu ndaw, sotti ko ci kaw boppu Sawul, foon ko, ne ko: «Aji Sax ji diw na la déy, ngir fal la njiitu ñoñam.

² Gannaaw boo teqalikook man, dinga dajeek ñaari góor ca wetu bàmmeele Rasel ca Celca ca

diiwaanu Beñamin. Dinañu la wax ne la mbaam ya nga seeti woon feeñ nañu. Te sax sa baay xalaatatul mbaam yi, yeena ko jaaxal. Ma nga naan: “Ana nu may def ak sama doom ji?”

³ Boo fa jógee, jubalal ba jot garab gu mag ga ca Tabor. Ñetti góor dinañu fa dajeeek yaw, di màggali Yàlla ca Betel; kenn ka gàddu ñetti tef, keneen ka ñàbb ñetti kàmpi mburu, ka ca des yor mbuusum biiñ.

⁴ Dinañu la nuyu, may la ñaari mburu; nga nan-goo ko ca seeni loxo.

⁵ Bu loolu weesoo nanga dem ba ca Gibeya Eloyim, fa dalub xarekati Filisti ya nekk. Booy jub dëkk ba, dinga dajeeek kuréelu yonent yu jóge ca bérebu jaamookaay ba, aw nit jiitoo leen powum tabalaaki toxoro, ak ñaari xeeti xalam, yonent ya di daanu leer.

⁶ Su ko defee leerug Aji Sax jee naa milib ci sa kaw, ngay bokk ak ñoom di daanu leer, soppiku, doon keneen nit.

⁷ Bu la firnde yooyu dikkalee rekk, xamal ne Yàllaa ngi ànd ak yaw. Su boobaa, lu bés bi laaj, def ko.

⁸ Léegi doxal jiitu ma Gilgal. Maa ngi noonu di la fekksi, ngir rendi fa saraxi rendi-dóomal, sarxe fa saraxi cant ci biir jàmm. Juróom ñaari fan nag ngay négandiku, ba ma fekksi la fa, xamal la looy def.»

Leerug Yàlla gane na Sawul

⁹ Naka la Sawul bàyyikoo ca Samiyel, walbatiku, Yàlla daldi soppi xelam. Firnde yooyu yépp nag matandoo ca bés ba.

¹⁰ Ba Sawul ak surgaam àggee Gibeya, kuréelu yonent yaa ne pemm, dajee k moom. Leerug Yàlla dikk ne milib ca kaw Sawul, ñu bokk di daanu leer.

¹¹ Ci kaw loolu mboolem ña xamoon Sawul démb ak bërki-démb, daldi yem ci moom, mu bokk ak yonent ya di daanu leer. Nit ña naan ca seen biir: «Waa, Sawul doomu Kis jii, lu ko jot nii? Sawul it ci yonent yi laa?»

¹² Jenn waay ju fa dëkk ne: «Yii yonent sax, kan moo jiite seen yoon?» Ca lañu jóge, def ko waxin naan: «Ndax Sawul it ci yonent yi la?»

¹³ Sawul noppee daanu leer, dem ca bérebu jaamookaay ba.

¹⁴ Ci kaw loolu baayu Sawul bu ndaw laaj Sawul ak surgaam, ne leen: «Fu ngeen demoon?» Sawul ne ko: «Mbaam yi lanu seeti woon, gisunu dara, nu dem ca Samiyel.»

¹⁵ Baayam bu ndaw ne ko: «Wax ma boog lu leen Samiyel wax.»

¹⁶ Sawul ne ko: «Samiyel da noo biralal ne mbaam ya feeñ na.» Mbirum nguur ma ko Samiyel wax nag, Sawul waxu ko baayam bu ndaw.

Yàlla feddali na palug Sawul

¹⁷ Gannaaw loolu Samiyel woolu askanu Israayil ca Aji Sax ji ca Mispa.

¹⁸ Mu wax bànni Israayil, ne leen: «Aji Sax ji Yàllay Israayil dafa wax ne: “Man maa génne Israayil Misra. Maa leen xettali ca waa Misra ak mboolem buur ya leen nootoon.

¹⁹ Waaye tey yeena dëddu seen Yàlla ji leen musal ci mboolem seeni loraange ak seeni njàqare. Yeena

ko ne: ‘Falal buur ci sunu kaw daal!’ Léegi nag taxawleen fi kanam Aji Sax ji, giir ak giir, làng ak làng.”»

²⁰ Ba Samiyel woowee giiri Israayil yépp, ñu dikk, giirug Beñamin moo génn.

²¹ Mu woo giirug Beñamin, làng ak làng, làngu Matiri génn, Sawul doomu Kis génne ca. Ñu seet Sawul, gisuñu ko.

²² Ñu laajaat Aji Sax ji, ne ko: «Ndax keneen da fee ñëw?» Aji Sax ji ne: «Mu ngi nii, mu ngi làqu ci biir denc bi.»

²³ Ñu daw jële Sawul foofa, mu taxaw ca biir mbooloo ma, sut ñépp.

²⁴ Samiyel wax ak mbooloo mépp, ne leen: «Yeena gis ki Aji Sax ji tànn? Kenn melul ni moom ci mbooloo mi mépp.» Mbooloo ma mépp àddu ca kaw ne: «Buur, guddaluw fan!»

²⁵ Samiyel nag xamal mbooloo ma sañ-sañu buur. Mu bind ko cib téere, teg ca kanam Aji Sax ji. Ba mu ko defee Samiyel yiwi mbooloo mépp, ku nekk ñibbi këram.

²⁶ Sawul itam ñibbi këram ca Gibeya, jàmbaraari góor yi ci Yàlla xiir, ànd ak moom.

²⁷ Terewul mu am ay nit ñu tekkiwul dara di wax, naan: «Ana nan lanu waa jii di xettalee?» Ñooñu sewal ko, yótuñu ko jenn teraanga. Sawul nag ne cell.

11

Sawul jéngu na

¹ Naxas Amoneen ba moo dikkoon, gaw dëkk ba ñu naan Yabes ca Galàdd. Waa Yabes gépp wax ak

moom, ne ko: «Ngalla digool ak nun jàmm, te nu nangul la.»

² Naxas Amoneen ba ne leen: «Ni may digook yeen daal, mooy nii: luqi seen bētu ndijoor yeen ñépp, ba Israayil gépp torox.»

³ Magi Yabes ne ko: «May nu juróom ñaari fan, nu yebal ay ndaw ci Israayil gépp. Su amul kenn ku nu wallu, nu dikk, fekksi leen.»

⁴ Ba ndaw ya dikkee Gibeya ga Sawul dëkk, ba xamle mbir ma, waa dëkk ba di dégg, ñoom ñépp a yuuxu, di jooy.

⁵ Ci biir loolu Sawul ne tëll, jiital ay nagam, jóge tool ya. Mu ne: «Lu nit ñi xewle bay jooy nii?» Ñu nettali ko kàdduy waa Yabes.

⁶ Naka la Sawul dégg kàddu yooyu, leerug Yàlla dikk ne milib ca kawam, mer ma ne jippét tàkk.

⁷ Mu rey ñaari nag, dog ko, yóbbante ko ay ndaw, yónnee ko Israayil gépp. Mu ne leen: «Képp ku toppul Sawul ak Samiyel, nii lees di def ay nagam.» Ba loolu amee tiitaange ju sababoo ci Aji Sax ji dal ca kaw askan wa, ñu sàqeendoo, di benn bopp.

⁸ Ba Sawul nemmikoo limu góori Israayil ca Beseg, ñetti téeméeri junni lañu (300 000), waa Yuda di fanweeri junni (30 000).

⁹ Ñu wax nag ndaw ya jóge Yabes Galàdd, ñu jottali seen waa dëkk ba ne leen, ca èllëg sa bu jant bi tàngee, dees na leen wallu. Ndaw ya dem, àgge ko waa Yabes, waa Yabes bég.

¹⁰ Ñu wax Amoneen ña, ne leen: «Èllëg dinanu dikk, fekksi leen.»

¹¹ Ca èllëg sa Sawul séddale gàngooru xareem ñetti kuréel. Ba ñu tolloo ci wattub njël, ñu dugg biir

dalú Amoneen ña, di leen duma ba jant bi tàng. Ña ca rëcce daldi tasaaroo ba ñaar sax àndatuñu.

¹² Mbooloo ma ne Samiyel: «Ana ku noon: “Ndax Sawul ay falu ci sunu kaw?” Indileen ñooñu, nu rey leen!»

¹³ Sawul ne leen: «Deesul rey kenn kay bésub tey jii, ndax bésub tey Aji Sax jee indi wall fi Israayil.»

¹⁴ Ci kaw loolu Samiyel ne mbooloo ma: «Ñëwleen nu dem Gilgal, ba feddali pal gi.»

¹⁵ Mbooloo ma mépp dem Gilgal, ñu fal Sawul buur foofa, fa kanam Aji Sax ji ca Gilgal*. Ñu sarxe fa saraxi cant ci biir jàmm fa kanam Aji Sax ji, Sawul ak bànni Israayil gépp bànnexoo fa bànnex bu réy.

12

Samiyel matal na liggéeyam

¹ Ba loolu weesoo Samiyel wax Israayil gépp ne leen: «Mu ngoog, nangul naa leen li ngeen ma wax lépp, ba falal leen buur.

² Léegi Buur a ngii jiite leen. Man nag màggat naa ba weex tàll, te samay doom a ngii ci seen biir. Maa leen jiite, ba may ndaw ba tey jii.

³ Maa ngii! Seedeleen sama jépp tuuma fi kanam Aji Sax ji ak ki mu fal. Ana ku ma masa jël nagam, mbaa ma jël mbaamam? Ana ku ma masa lekk àqam, mbaa ma néewal ko doole? Ana ci kan laa masa nangoo alalu ger, ba nëpp-nëppal lu mu def. Lu ci am rekk, waxleen, ma fey ko.»

* **11.15** Li tax ñu ne fa kanam Aji Sax ji mooy Gilgal dafa amoon bérebu jaamookaayu Aji Sax ji.

⁴ Ñu ne ko: «Lekkoo sunu àq, néewaloo nu doole. Masoo nangu lenn itam ci loxol kenn.»

⁵ Samiyel ne leen: «Kon Aji Sax ji seede na ci seen biir, ki mu fal it seede tey jii, ne gisuleen lenn ci sama loxo.» Ñu ne ko: «Aji Sax ji seede na ko!»

⁶ Samiyel ne mbooloo ma: «Aji Sax ji moo tabb Musaa ak Aaróona, ba génne seeni maam réewum Misra.

⁷ Kon nag taxawleen, ma layook yeen fi kanam Aji Sax ji, ci mboolem lu jekk lu leen Aji Sax ji defal, yeen ak seeni maam.

⁸ «Gannaaw jamono ja Yanqóoba demee Misra, seeni maam a yuuxu, woo Aji Sax ji wall, Aji Sax ji yebal Musaak Aaróona, ñu génne seeni maam Misra, dëël leen béreb bii.

⁹ Seenii maam nag ñoo fàtte seen Yàlla Aji Sax ji, ba tax mu teg leen ca loxol Sisera njiitu xareb dëkk ba ñuy wax Àccor, ak ca loxol waa Filisti, ak ca loxol buuru Mowab, ñooña doon xareek ñoom.

¹⁰ Seenii maam jooy ko Aji Sax ji, ne: “Bàkkaar nanu de, ndax noo wacc Aji Sax ji, di jaamu tuur yi ñu naan Baal ak Astàrt. Waaye rikk xettali nook sunuy noon, nu jaamu la.”

¹¹ Aji Sax ji yebal Yerubaal*, teg ca Bedan†, teg ca Yefte, teg ma ca, man Samiyel, daldi leen xettali ci seen noon yi leen séq, ba ngeen dëkke jàmm.

¹² Waaye ba ngeen gisee Naxas, buurub Amoneen ña jëm ca seen kaw, yeena ma ne: “Buur bu nu jiite daal lanu bëgg.” Te fekk Aji Sax ji seen Yàlla di seen buur.

* **12.11 Yerubaal** mooy Sedeyon ba tey. Seetal ci *Njiitya* saar 6–8.

† **12.11 Bedan**: am na ñu jàpp ne mooy Barag. Seetal ci *Njiitya* saar 4.

¹³ Léegi nag buur bi ngeen tànn, di ko sàkku, mu ngi nii. Mu ngoog, Aji Sax ji fal na buur bu leen jiite.

¹⁴ Su ngeen ragalee Aji Sax ji, jaamu ko, déggal ko, baña gàntal ndigalam, yeen ak seen buur yépp ay topp seen Yàlla Aji Sax ji.

¹⁵ Waaye kat, su ngeen bañee déggal Aji Sax ji, di gàntal ay ndigalam, loxoom dina dal ci seen kaw, na mu dale woon ca seen kaw maam ya.

¹⁶ «Léegi nag taxawleen ba gis jaloore ju réy jii Aji Sax jiy def, ngeen teg ci bët.

¹⁷ Du nu ngi ci ngóobum bele tey? Dinaa ñaan ci Aji Sax ji, mu dënu, taw[‡]. Su boobaa dingeen xam xéll ne ba ngeen sàkkoo buur, lu bona bon ngeen def, Aji Sax ji seede.»

¹⁸ Ci kaw loolu Samiyel ñaan ci Aji Sax ji, Aji Sax ji dënu, taw ca bés ba. Mbooloo ma mépp nag ragal lool Aji Sax ji ak Samiyel.

¹⁹ Ba loolu wéyee mbooloo ma mépp ne Samiyel: «Ngalla sang bi, ñaanal nu ci sa Yàlla Aji Sax ji, nu baña dee, ndax la nu bàkkaaroon lépp, yokkati nanu ci mbon gu tollu ni di sàkku buur.»

²⁰ Samiyel ne mbooloo ma: «Buleen tiit; dëgg la, yeena def googu mbon gépp, waaye fexeleen rekk ba baña dëddu Aji Sax ji, te ngeen jaamoo Aji Sax ji seen léppi xol.

²¹ Buleen dëddu muk, ndax su boobaa topp ay tuur, ag neen la; lu dul jariñe, du xettalee, neenug neen la.

[‡] **12.17** Xam nanu ne du faral di taw ci jamonoy ngóob.

²² Aji Sax ji moom turam wu màgg wi tax na du wacc ñoñam, ndax Aji Sax ji la soob, mu def leen ñoñam.

²³ Man nag, jomb naa tooñ Aji Sax ji, ci di leen noppee ñaanal. Te it dinaa leen won yoon wi baax te jub.

²⁴ Ngalla fexeleen rekk ba ragal Aji Sax ji, te ngeen dëggu ci jaamoo ko seen léppi xol, ndax dangeen di xool ci jaloore yu yéeme yi mu leen defal.

²⁵ Waaye su ngeen saxee ci def lu bon, yeen ak seen buur ay bokk sàнку.»

13

Sawul tooñ na

¹ Sawul ci boppam làqoon na ay at, ba muy falu buur; mu falu jiite Israayil ñaari at*.

² Ci kaw loolu mu tànn ñetti junniy nit ci Israayil; ñaari junniy nit ñuy nekk ak moom ca Migmas ak ca tundi Betel, ak junniy nit ñu nekk ak doomam Yonatan ca dëkk ba ñuy wax Gibeya gu Beñamineen ñi. Ña ca des mu yiwi leen, ñu ñibbi seeni xayma.

³ Yonatan nag song dalub Filisteen ña ca Geba. Waa Filisti yég ko. Ba mu ko defee Sawul wallu bufta ba, di liit gu ñu defare béjjénu kuuy, ca réew ma mépp, ne: «Na ko Ebrë yi dégg!»

⁴ Ñu yégal Israayil gépp la xew ne leen: «Sawul song na dalub waa Filisti, ba tax waa Filisti jéppi bànni Israayil.» Gàngoor ga daldi daje, topp ca gannaaw Sawul ca Gilgal.

* **13.1** Sawul falu na ñaari at bala ñoo tànn Daawuda mi koy wuutu. Seetal ci 16.13; Jëfya 13.21.

⁵ Ci biir loolu waa Filisti daje ngir xareek Israayil. Ña ngaak ñetti junniy (3 000)[†] watiiri xare ak juróom benni junniy (6 000) gawar, xarekat ya bare, mel ni feppi suufas géej. Ñu dem dali ca Migmas, ca penkub Bet Awen.

⁶ Niti Israayil nag gis diggante bu metti bi ñu tollu ndax na ñu tance seen gàngoor ga. Ñu dem làquji ci ay xunt ak ay dédd ak ay doj aki seyaan aki kàmb.

⁷ Am na sax ay Ebrë yu jàll dexu Yurdan, wuti réewum Gàdd ak Galàdd. Fekk na Sawul a nga ca Gilgal ba tey. Mbooloom xareem ma mépp nekk faak moom, di pat-pati ndax tiitaange.

⁸ Mu négandiku juróom ñaari fan, diir ba ko Samiyel àppaloon. Waaye taxul Samiyel agsi Gilgal. Mbooloo ma tàmbalee dèddu Sawul, di tasaaroo.

⁹ Ba loolu amee Sawul ne: «Indilleen ma saraxu rendi-dóomal bi, ak saraxu cantu biir jàmm bi.» Ñu indil ko ko, mu daldi def saraxu rendi-dóomal bi.

¹⁰ Naka la def saraxu rendi-dóomal bi ba sottal rekk, Samiyel ne jaas. Sawul génn gatandu ko, ngir nuyu ko.

¹¹ Samiyel ne ko: «Loo def nii?» Sawul ne ko: «Man kat damaa gis mbooloo mi dèddu ma, di tasaaroo, te yaw it dikkoo bésu àpp bi‡. Rax ci dolli waa Filistee nga daje ca Migmas.

¹² Ma noon, waa Filisti dinañu ma songsi Gilgal, te sàkkooguma ndimbalu Aji Sax ji. Looloo ma taxa sàcc sama bopp rekk, ba def saraxu rendi-dóomal bi.»

[†] **13.5 3 000** mooy lim bi ñu siiwal ni ñu ko tekkee ci làkku gereg ak yeneen làkk. [‡] **13.11 bésu àpp bi:** seetal ci 10.8.

¹³ Samiyel ne Sawul: «Ag ndof nga def, ndax jëfewuloo santaane bi la sa Yàlla Aji Sax ji santoon. Soo ko defoon, Aji Sax ji doon na saxal sa nguur ci kaw Israayil ba fàww.

¹⁴ Léegi nag sa nguur du wéy; Aji Sax ji wër na ki xolam jubool, fal ko njiitu ñoñam yi, ndax yaa sàmmul li Aji Sax ji santaane.»

¹⁵ Ba mu ko defee Samiyel bàyyikoo Gilgal, dem Gibeya gu Beñamineen ñi. Sawul nag waññ ñi mu àndal, ñu tollu ci juróom benni téeméeri (600) góor.

Yonatan def na njàmbaar

¹⁶ Sawul ak doomam Yonatan, ak gàngoor ga ànd ak ñoom ña nga dal ca dëkk ba ñuy wax Geba ga ca Beñamin, waa Filisti dal ca Migmas.

¹⁷ Ci biir loolu gàngooru yàqkat def ñetti kuréel, jóge ca dalub waa Filisti. Genn ga jubal bëj-gànnar, aw yoonu Ofra ca diiwaanu Suwal,

¹⁸ ñaareel ga jubal sowu ca Bet Oron, ñetteel ga jëm penku ca tund ya tiim xuru Ceboyim, fa féeteek màndiŋ ma.

¹⁹ Booba nag benn tegg amul woon ca réewum Israayil ba mu daj, ndax waa Filisti dañu noon: «Bu Ebrë yi sàkk ay saamar aki xeej.»

²⁰ Moo tax bànni Israayil gépp, ku ci bëggoona nàmmlu sa ngajju mbaa sa daba, mbaa sa sémmiñ, mbaa sa sawta, doo man lu moy dem ca téggi waa Filisti.

²¹ Ku ci nekk, saa yu sa ngajju dayee, mbaa sa daba, ñaari ñetteelu siikal nga koy daasloo, njëg gu jafe, tollook ñaari ñetteelu dogu xalis. Boo dee daaslu ab roq mbaa sémmiñ, mbaa ngay jubban-tilu catal ràbbu, genn-wàllam ngay fey.

²² Looloo tax keroog bésuh xare ba, du benn xarekat bu ànd ak Sawul ak Yonatan, te yor saamar mbaa xeej ci loxoom. Mennum Sawul rekk a ci amoon, mook doomam Yonatan.

²³ Ci biir loolu ab kurélu xarekati waa Filisti dem, taxawi ca jállukaayu Migmas ba.

14

Yonatan song na Filisteen ñi

¹ Ci fan yooyu Yonatan doomu Sawul wax surga ba koy gàddul ngànaayam, ne ko: «Kaay nu dem ba ca gàngooru Filisti ga ca wàlla.» Baayam nag, waxu ko ci dara.

² Fekk na baayam a nga dal fa Gibeya yem, ca ker garabu gèrènaat ga ca Migron. Mbooloo ma ànd ak moom tollu ci juróom benni téeméeri (600) góor.

³ Axya ma nga fa woon, sol xar-sànnim sarxalkat. Axya mooy doomu Axitub mi bokk ak Ikabot baay te seen baay di Fineyas; Fineyas moomu, Eli, sarxalkatu Aji Sax ja ca Silo, mooy baayam. Mbooloo ma nag yéguñu ne Yonatan dem na.

⁴ Poot ba Yonatan jaare, wuti dalub waa Filisti, ñaari doj yu mag a sampe woon, séq ko. Ñu dippee wenn doj wa Bocecc, weneen wa di Sene.

⁵ Wenn doj waa nga sampe wetu bëj-gànaar, janook Migmas, wa ca des sampe wetu bëj-saalum, janook Geba*.

⁶ Yonatan ne gàddukatu gànnaayam: «Ayca nu dem ba ca dalub yéefar yee. Jombul Aji Sax ji defal nu yiw, ndax dara du tee Aji Sax ji maye ndam, nu bareek nu néew.»

* **14.5 Geba:** seetal ci 13.3.

⁷ Ba loolu amee gàddukatu gànnaayam ne ko: «Ayca, loo namm rekk, sang bi, yaw laa àndal ba jeex tàkk.»

⁸ Yonatan ne ko: «Ayca nu dem ba ca ñoom, feeñu leen.

⁹ Bu ñu nu nee: “Taxawleen foofu, ba nu fekkisi leen,” nu yem fa, bañ leena fekki.

¹⁰ Waaye bu ñu nee: “Ayca, dikkleen,” nu daldi dem te xam ne Aji Sax jee leen teg ci sunu loxo. Nan def loolu ab takk.»

¹¹ Ba loolu amee ñu feeñuji dalub waa Filisti, ñoom ñaar ñépp. Waa Filistee nga naan: «Xoolleen! Ay Ebraa ngay génne pax ya ñu làqu woon.»

¹² Ci kaw loolu waa dal ba ne Yonatan ak gàddukatu gànnaayam: «Ée, dikkleen rekk, nu xamal leen lu tuut.» Yonatan ne gàddukatu gànnaayam: «Dikkal, topp ci man. Aji Sax ji teg na leen ci loxol Israayil.»

¹³ Yonatan ñalgu ca kaw tund wa, gàddukatu gànnaayam topp ko. Yonatan a ngay jam, waa Filisti di daanu, gàddukatu gànnaayam ba di leen jekkali ca gannaawam.

¹⁴ Cong mu njëkk mooma Yonatan song, mook gàddukatu gànnaayam, lu tollook ñaar fukki góor lañu ca tëral ci dénd bu wara tollook xëyu nag.

¹⁵ Ci kaw loolu tiitaange dajal dal baak àll ba ko wër, ak mbooloo ma mépp; muy dal ba, di kuréli yàqkat ya. Rax ca dolli suuf sa yëngu, muy tiitaange ju Yàlla wàcce.

¹⁶ Fekk na ay wattukati Sawul a nga tollu ca Gibeya gu Beñamineen ñi. Ñu jekki-jekki séen gàngooru Filisti gay raj-rajloo, fu ne ñu jëm fa.

¹⁷ Sawul ne ña ànd ak moom: «Wooteleen, ba xam ku jóge ci nun.» Ñu woote, Yonatan ak gàddukatu gànnaayam wuute.

¹⁸ Sawul ne Axya sarxalkat ba: «Indil gaalu Yàlla gi.» Bésusb keroog gaalu Yàlla gaa ngaak bànni Israayil.

¹⁹ Naka la Sawul di wax ak sarxalkat bi, coow la ca dalub waa Filisti gëna jolli. Sawul ne sarxalkat bi: «Ah, bàyyi ko sax.»

²⁰ Ba mu ko defee Sawul ak gàngooram gépp daje, dem ca xare ba. Gisuñu lu dul waa Filisti ñu naa kër-kër, ne këpp, di jamante seeni saamar.

²¹ Ci biir loolu Ebrë yi nangul woon waa Filisti démb ak bërki-démb te nekkandook ñoom ca dal baak fa ko wër fépp sax, ne waññet, faraat ak seen bokki bànni Israayil ya ànd ak Sawul ak Yonatan.

²² Mboolem bànni Israayil ya làqu woon ca tundi Efrayim dégg ne waa Filisti daw nañu. Ñoom it ne leen dann ca xare ba.

²³ Noonu la Aji Sax ji maye Israayil ndam bésusb keroog, xare bay law, ba ca wàlla Bet Awen.

Sawul wax na lu ëpp

²⁴ Bésusb keroog mbooloom Israayil jàq nañu, ndax ngiñ lu Sawul teg ci seen kaw, ne: «Képp ku lekk fii ba ngoon te feyooguma ci samay noon, yal na alku.» Mbooloo ma mépp, kenn sexu ca dugub.

²⁵ Ci kaw loolu waa réew ma mépp dem ba ca gott ba. Fekk na ag lem a nga fa ca suuf.

²⁶ Ba mbooloo ma duggee ca biir gott ba, yemuñu ca lu moy lem jay xelli, waaye kenn sàkku ci, jëme ci gémmiñam, ndax ragal ngiñ la.

²⁷ Yonatan nag yégul woon ngiñal baayam la mu teg mbooloo ma. Mu tàllal yet wa ca loxoom, capp cat la ca lem ja, sex, bêt ya daldi leer.

²⁸ Kenn ca mbooloo ma ne ko: «Aa! Ngiñ lii de, sa baay giñoon na ko ci kaw mbooloo mi, ne: “Képp ku lekk tey, yal na alku,” moo tax mbooloo mi néew doole.»

²⁹ Yonatan ne: «Sama baay de yàqal na mbooloo mi. Xoolleen rekk ni samay bêt leere ndax lem sii ma ñam!

³⁰ Astamaak bu mbooloo mi lekkoon tey ci lël ja ñu nangoo ci noon yi! Du ci la jéllu waa Filisti doon gëna réy a waay?»

³¹ Bésub keroog bànni Israayil a dumaa waa Filisti ca Migmas ba ca Ayalon. Bànni Israayil sonn lool nag.

³² Ba loolu amee ñu sëxëtoo lël ja, jël ca gàtt yaak nag ya ba ca wëllu ya, tër ca suuf, boole yàpp waak deret ja, lekk.

³³ Ñu yegge ko Sawul, ne ko: «Mbooloo ma kat a nga nee, di moy Aji Sax ji, di lekk yàpp wu ànd ak deretam.» Sawul ne: «Yeenaka fecci kóllère! Béranjalleen ma fii aw doj wu mag léegi.»

³⁴ Gannaaw loolu mu joxe leneen ndigal, ne: «Tasaaroolleen ci biir mbooloo mi, ne leen ñu indi fii ñoom ñépp seeni nag ak seeni gàtt. Fii lañuy rendee jur gi, door koo lekk. Su ko defee duñu moy Aji Sax ji, di lekk yàpp wu ànd ak deretam.» Mbooloo mépp daldi dikk guddig keroog, ku nekk ak aw nagam. Ñu rendi foofa.

³⁵ Sawul daldi fay tabax ab sarxalukaay, ñeel Aji Sax ji. Boobu sarxalukaay la njëkka tabax ñeel Aji Sax ji.

Bànni Israayil jot na Yonatan

³⁶ Ba loolu amee Sawul ne: «Nan toppi waa Filisti ci guddi gi, nu sèxëtoo seen alal ba bët set, te bunu ci bàyyi kenn, mu dund.» Mbooloo ma ne ko: «Loo bëgg rekk, defal!» Sarxalkat ba nag ne ko: «Nanu ko njëkka diis Yàlla fii.»

³⁷ Sawul laaj Yàlla ne ko: «Ndax ma topp waa Filisti? Ndax dinga leen teg ci loxol Israayil?» Bésub keroog nag Yàlla tontuwul.

³⁸ Sawul ne: «Yeen njiiti mbooloo mi yépp, dikkleen fii, nu seet ba gis bàkkaarub tey jii, lu mu doon.

³⁹ Ndax giñ naa ci Aji Sax jiy dund, wallukatub Israayil, bu doon sax lu sama doom Yonatan ci boppam def, dee rekk ay àtteem.» Mbooloo mépp, kenn tontuwu ko.

⁴⁰ Mu ne bànni Israayil gépp: «Taxaween nee, maak sama doom Yonatan, nu taxawe nii.» Mbooloo ma ne Sawul: «Loo bëgg rekk, defal.»

⁴¹ Sawul ñaan ci Aji Sax ji, ne ko: «Yaw Yàllay Israayil, ngalla xamleel liy dëgg.» Ñu daldi tegoo bant, mu dal ci kaw Yonatan ak Sawul, mbooloo ma wàcc.

⁴² Sawul ne: «Tegalleen nu bant sama digganteek Yonatan.» Ñu tegal leen, mu dal ca doomam Yonatan.

⁴³ Sawul ne Yonatan: «Wax ma loo def.» Yonatan ne ko: «Aylayéwén maa ñam tuuti ca lem ja ma cappe sama catu yet wi ma yoroon ci sama loxo. Maa ngii, naa dee!»

⁴⁴ Sawul ne ko: «Na ma Yàlla teg mbugal mu gëna tar, waaye yaw Yonatan dinga dee déy!»

⁴⁵ Mbooloo ma nag ne Sawul: «Lan? Yonatan dee, moom mi may Israayil ndam lu réy lii? Xalaa-teesu ko moos! Giñ nanu ci Aji Sax jiyy dund, du lenn luy rote ci kawaru boppu Yonatan sax, dal fi suuf, ndax Yàlla la àndal def lii tey.» Noonu la mbooloo ma jote Yonatan, ba deewul.

⁴⁶ Ba loolu wéyee Sawul noppee dàq waa Filisti, waa Filisti dellu ca seenum réew.

Sawul am na ndam

⁴⁷ Gannaaw ba Sawul feddalee nguuram ca Israayil, xare naak seen noon ya leen wër yépp: Mowabeen ñaak Amoneen ñaak Edomeen ñaak buuri waa Coba ak waa Filisti. Mboolem fu mu walbatiku rekk, moo daan.

⁴⁸ Njàmbaar la xaree, duma Amalegeen ña, ba musal Israayil ca ña doon sèxëtoo seen alal.

⁴⁹ Doomi Sawul yu góor nag ñoo doon: Yonatan ak Iswi ak Malkisuwa; ñaari doomam yu jigéen, di Merab mi ci gën di mag, ak Mikal mi gën di ndaw.

⁵⁰ Soxnas Sawul moo doon Axinowam, Aximàcc di baayam. Njiitu xareem moo doon Abner doomu Ner baayu Sawul bu ndaw,

⁵¹ Kis miy baayu Sawul, ak Ner, baayu Abner, Abyel ay seen baay.

⁵² Giiru dundu Sawul gépp xare la woon bu metti seen diggante ak waa Filisti. Moo tax fu Sawul gisaan boroom kàttan mbaa boroomu fit, da ko daan dolli ci gàngooram.

15

Sawul tooñati na

¹ Samiyel daa waxoon Sawul, ne ko: «Man la Aji Sax ji yebal, ngir ma fal la buurub Israayil, ci aw ñoñam. Kon déglul kàddu yii Aji Sax ji wax.

² Aji Sax ju gàngoor yi dafa wax ne: «Maay dikke mbugal mu faj la Amalegeen ña defoon Israayil, tëru leen ca yoon wa, ba ñuy génn Misra.

³ Demleen léegi, songi Amalegeen ñi. Faa-gaagalleen* seen lépp, te buleen leen ñeewante; reyleen góor ak jigéen, gone yi ba ci ñiy nàmp, ak nag ak gàtt ak giléem ak mbaam.»

⁴ Ba loolu amee Sawul woo gàngoor ga, lim leen ca Telem, ñuy ñaari téeméeri junniy (200 000) xarekat yuy deme tànk, ak fukki junniy (10 000) góori Yudeen.

⁵ Sawul dem ba jot dëkkub Amalegeen ña, daldi waajal am tëru ca xur wa.

⁶ Mu yónnee ca Keñeen ña, ne leen: «Demleen, dawleen jóge ci biir Amalegeen ñi, bala ma leena buubaaleek ñoom, te ba bànni Israayil di génn Misra, yeena leen jiwoon ngor ñoom ñépp.» Keñeen ña daw, jóge ca biir Amalegeen ña.

⁷ Ba mu ko defee Sawul song Amalegeen ña, dale ko Awila ba dëkk ba ñuy wax Sur ca penkub Misra.

⁸ Mu jàpp Agag buurub Amalegeen ña, gàngoor ga gépp, mu faagaagal, leel leen ñawkay saamar.

⁹ Sawul ak gàngooram nag bàyyi Agag, muy dund, mook la gëna baax ca nag yaak gàtt ya: jurug yafal gaak kuuy yu ndaw ya, mboolem lu baax daal.

* **15.3 faagaagal:** li ñu ko bëgga firee fii mooy li ñu def alal ju ñu jagleel Aji Sax ji, ngir nit du ko saña jëfandikoo. Alal ju mel noonu, su duggul ci dencub kër Aji Sax ji, dees koy sànk.

Néeguñu caa faagaagal dara, waaye mboolem lu ca ñàkk solo mbaa mu yooy, loola lañu faagaagal.

Sawul ñàkk na

¹⁰ Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal Samiyel ne ko:

¹¹ «Réccu naa li ma fale Sawul buur, ndax dëddu na ma, te samay ndigal, jëfewu ko.» Samiyel am ca njàqare lool, ba fanaanee tinu Aji Sax ji guddi gépp.

¹² Ba bët setee Samiyel teela jóg dem ngir dajeeek Sawul. Ñu ne ko Sawul dem na dëkk ba ñuy wax Karmel, te defu fa lu moy yékkati am taax, terale ko boppam. Jóge na fa it, jàll ba Gilgal.

¹³ Ba Samiyel demee ba gis Sawul, Sawul ne ko: «Yal na la Aji Sax ji barkeel. Def naa li Aji Sax ji santaane!»

¹⁴ Samiyel ne ko: «Ana meem joojuuy tàbbi sama nopp bii, lu mu doon? Ak looluy nàññi, may dégg?»

¹⁵ Sawul ne ko: «Ca Amalegeen ña de lañu ko jële. Xarekat yee bàyyi li gën ci gàtt yeek nag yi, ngir sarxale ko sa Yàlla Aji Sax ji. Waaye la ca des moom, faagaagal nañu ko.»

¹⁶ Samiyel ne Sawul: «Defal ndànk! Dinaa la xamal li ma Aji Sax ji wax biig.» Mu ne ko: «Waxal!»

¹⁷ Samiyel ne ko: «Xanaa du yaa gisaloon sa bopp ne lu tuut nga woon, te yaay njiital giiri Israayil tey? Aji Sax ji fal la, ngay buurub Israayil,

¹⁸ Aji Sax ji teg la ci yoon wi, ne la: “Demal faagaagal moykati Amalegeen ñi. Xareel ak ñoom, ba jeexal leen tàkk.”

¹⁹ Lu la tere woona déggal Aji Sax ji, xanaa di saax-saaxee alal ji, di def li Aji Sax ji ñaawlu?»

²⁰ Sawul ne Samiyel: «Ndaxam déggal naa Aji Sax ji. Dox naa yoon wi ma Aji Sax ji yebal; indi naa Agag buurub Amaleg te Amalegeen ñi, faagaagal naa leen.

²¹ Xarekat yi daal a tanne ci lël ji li gën ci gàtt yeek nag yi ñu wara faagaagal, ngir sarxal ko sa Yàlla Aji Sax ji ca Gilgal.»

²² Samiyel ne ko:

«Bànnexu Aji Sax ji ci saraxi rendi-dóomal ak yeen sarax,
mbaa tolloo naak bànnex ba muy am ci dégg ndigalal Aji Sax ji?

Ma ne, dégg ndigal a gën ab sarax;
xol bu nangoo gën nebbonu kuuy.

²³ Bàkkaar ngisaane la déggadi yemool,
ñaawtéefu bokkaale tollook reewande.
Yaa gântal ndigalu Aji Sax ji,
moom mu gântal sa nguur.»

²⁴ Sawul ne Samiyel: «Bàkkaar naa, ndax maa wàcc kàddug Aji Sax ji ak say ndigal, ndax ragal mbooloo mi, ba topp seen coobare.

²⁵ Léegi nag ngalla waay, baal ma sama bàkkaar bii te walbatiku, ànd ak man, ma sujjóotali Aji Sax ji.»

²⁶ Samiyel ne Sawul: «Duma walbatiku ànd ak yaw, ndax yaa gântal kàddug Aji Sax ji, Aji Sax ji gântal sa nguur ci Israayil.»

²⁷ Naka la Samiyel ne wërëñ, di dem, Sawul jàpp ca catal mbubb ma, mu dagg.

²⁸ Samiyel ne ko: «Nii la Aji Sax ji dagge nguurug Israayil ci yaw bés niki tey, jox ko keneen ku la gën.

²⁹ Te Aji Nekk-Fàww ju Israayil ji du fen, du réccu, ndax du nit bay réccu.»

³⁰ Sawul dellu ne: «Bàkkaar naa! Waaye ngalla waay sagal ma ci sama kanam magi askan wi ak ci kanam Israayil. Walbatikul, ànd ak man rekk, ma sujjóotali sa Yàlla Aji Sax ji.»

³¹ Ba loolu amee Samiyel walbatiku topp Sawul. Sawul dem sujjóotali Aji Sax ji.

³² Gannaaw loolu Samiyel ne: «Indilleen ma Agag buurub Amalegeen ñi.» Agag nag dikk, wutsi ko, ne finaax. Booba Agag a nga naan ca xelam: «Dee moom, tiitatuma ko, wees na!»

³³ Samiyel nag ne ko: «Ni aw jigéen ñàkke ay doom yu leen sa saamar xañ, ni la sa ndey di bokke tey ci jigéen ñi ñàkk doom.» Ci kaw loolu Samiyel rey Agag fa kanam Aji Sax ji ca Gilgal.

³⁴ Ba mu ko defee Samiyel dellu Raama, Sawul moom ñibbi këràm ca Gibeya gu Sawul.

³⁵ Ba ni Samiyel faatoo, seeteetul Sawul. Teewul mu jooy Sawul, waaye fekk na Aji Sax ji réccula mu fal Sawul buurub Israayil.

Lii moo dox diggante Sawul ak Daawuda

16

(Saar 16–31)

Yàlla fal na Daawuda

¹ Gannaaw ba loolu wéyee Aji Sax ji ne Samiyel: «Yaw foo àpp sa jooy yi ngay jooy Sawul te man maa ko dàq, ba doonatul buur ci Israayil? Gannaaw maa foq nguuram ci Israayil kay, duyal sa béjjén diwu oliw ba mu fees te nga dox, ma yebal la ci Yese waa Betleyem bi. Gis naa ciy doomam ki may fal buur.»

² Samiyel ne ko: «Ana nu ma fay deme? Sawul da koy dégg, rey ma!» Aji Sax ji ne ko: «Aw nag wu jigéen ngay jël, yóbbu, ne ko sarxalsi Aji Sax ji moo la indi.

³ Su ko defee nga woo Yese ca sarax sa. Man maa lay xamal nooy def, ba nga diwal ma ki ma la wax, fal ko.»

⁴ Samiyel def la Aji Sax ji wax. Ba mu agsee Betleyem, magi dëkk ba gatandoo ko tiitaange, ne ko: «Mbaa tànkì jàmm?»

⁵ Samiyel ne leen: «Jàmm rekk. Sarxalsi Aji Sax ji moo ma indi. Sanguleen-set te dikk ànd ak man ca sarax sa.» Ci kaw loolu mu sellal Yese ak doomam yu góor, woo leen ca sarax sa.

⁶ Naka lañu agsi, Samiyel gis Elyab, daldi ne ca xelam: «Xam naa kii fi kanam Aji Sax ji rekk mooy ki mu fall!»

⁷ Aji Sax ji nag ne Samiyel: «Bul xool ci melokaanu kii, mbaa jëmmu taxawaayam, ndax gântal naa ko. Lii du ci gis-gisu nit. Nit, li fees bêtam lay gis, waaye Aji Sax ji ci xol lay xool.»

⁸ Yese daldi woo Abinadab, indi ko fi kanam Samiyel. Mu ne: «Aji Sax ji tànnul kii ba tey de!»

⁹ Yese indi Simeya*, Samiyel ne: «Aji Sax ji tànnul kii it.»

¹⁰ Yese indi juróom ñaari doomam yu góor fa kanam Samiyel, Samiyel ne ko: «Aji Sax ji tànnul kenn ci ñii.»

¹¹ Samiyel nag ne Yese: «Xale yu góor yi yemb nañu?» Yese ne ko: «Xanaa ki gën di ndaw. Ma ngay sàmm gàtt ya.» Mu ne ko: «Yónneel, woolu ko, dunu jekki te dikkul fii.»

* **16.9 Simeya** mooy Saama ba tey.

¹² Yese yónnee, ñu indi ko. Ma nga def ku xees, neexa xool, bët ya leer nàññ. Aji Sax ji ne Samiyel: «Diw ko, kii la.»

¹³ Samiyel fab béjjénu diw ba, diw ko fa kanam magam ña. Ba mu ko defee leerug Aji Sax ji dikk ne milib ca kaw Daawuda, dale fa ànd ak moom bésub keroog. Ba loolu wéyee Samiyel moom, dem dëkk ba ñu naan Raama.

Daawuda dugg na ca liggéeyu Sawul

¹⁴ Ci kaw loolu leerug Aji Sax ji dëddu Sawul, ngelaw lu aay bàyyikoo ci Aji Sax ji, ub boppam.

¹⁵ Ay dagi Sawul wax Sawul ne ko: «Lii kat ngelawal Yàlla lu aay la. Moo ub sa bopp.

¹⁶ Nu ngii nag fi sa kanam, joxeel ndigal rekk sang bi, nu wutali la ku mana xalam. Su ko defee bu la ngelawal Yàlla lu aay songee, mu xalamal la, nga am jàmm.»

¹⁷ Sawul ne dagam ya: «Ayca, seetalleen ma ku mane xalam bu baax, indil ma ko.»

¹⁸ Kenn ca dag ya ne ko: «Man de, gis naa jenn doomu Yese waa Betleyem bi. Ku mana xalam la te jàmbaare. Ñeyi xare la. Ku déggi wax, ku góorayiw, te Aji Sax ji ànd ak moom.»

¹⁹ Ba loolu amee Sawul yebal ay ndaw ca Yese ne ko: «Yónnee ma sa doom Daawuda, ma ca gätt ya.»

²⁰ Yese yebal doomam Daawuda, daldi takk mbaam, sëf ko mburu ak mbusu biiñ ak ab tef, ngir mu joxal ko Sawul yóbbal.

²¹ Daawuda dem ca Sawul, daldi tàmbali di ko liggéeyal. Sawul sopp ko lool. Daawuda nag mujj di gàddukatu gànnaayam.

²² Ci kaw loolu Sawul yónnee ca Yese, ne ko: «Bàyyil Daawuda, mu di ma liggéeyal far, ndax bég naa ci moom.»

²³ Ci kaw loolu, saa yu ngelawal Yàlla songee Sawul, Daawuda fab xalam ga, xalamal ko, Sawul féex, am jàmm, ngelaw lu aay la dèddu ko.

17

Golyaat dëkk na bànni Israayil

¹ Noonu Filisteen ñee boole seeni gàngoor ngir xare. Ñu daje ca dëkk ba ñu naan Soko ca diiwaanu Yuda, daldi dale ca Efes Damim diggante Soko ak Aseka.

² Sawul ak waa Israayil nag daje, dale ca xuru Ela, làng-dér ngir jànkoondeek waa Filisti.

³ Waa Filistee nga taxawe tund wii, bànni Israayil taxawe tund wee, xur wa dox seen diggante.

⁴ Ci biir loolu jenn jàmbaar génne ca làngu waa Filisti. Ku ñuy wax Golyaat*, dëkke Gaat, taxawaayam di juróom benni xasab yu teg diggante baaraamu déy ak digg, xawa tollu ci ñetti meetar.

⁵ Mbaxanam xàñar la sol ak kiiraayal dënnub juróom benn fukki kilo, ñu liggéeye ko waasintóori xàñar.

⁶ Ma nga takk kiiraayi yeel yu xàñar, gálloo xeeju xàñar bu ndaw ca wagg ya.

⁷ Bantu xeejam bu mag baa nga saf mbaamum ràbb, ñaw kay xeej ba di weñ gu ëpp juróom ñaari kilo. Gàddukatu pakkam baa ngay dox, jiitu ko.

⁸ Golyaat taxaw, janook làngi Israayil, àddu ca kaw, ne leen: «Ana lu ngeen di gén, làng-déral

* **17.4 Golyaat:** am na ñu ko gëna xam ci turu Jalut.

xare nii? Xanaa du maay Filisteen bi, yeen ngeen di surgay Sawul? Tabbleen genn góor, mu wàcc, dajeek man.

⁹ Su ma manee ba rey ma, nuy seeni jaam; waaye su ma ko manee ba rey ko, ngeen di sunuy jaam, di nu jaamu.»

¹⁰ Filisteen ba neeti: «Maa dëkk làngi Israayil bés niki tey. Booleleen maak genn góor rekk, nu xeex.»

¹¹ Ba Sawul ak bànni Israayil yépp déggee waxi Filisteen boobu, jàq nañu, tiit nañu lool.

Daawuda def na jaloore

¹² Daawuda nag moo doon doomu góor googu dëkk Efrata ca Betleyem ga ca diiwaanu Yuda, ñu di ko wax Yese. Yese amoon na juróom ñetti doom yu góor. Góor ga, ca jamonoy Sawul, mag mu ñu nawloo la woon.

¹³ Ñetti doomi Yese yu góor yu mag ñoo ràngu woon, topp Sawul ca xare ba. Ñetti doom ya dem xare, taaw ba Elyab lañu koy wax, ka ca topp di Abinadab, ñetteel ba di Simeya.

¹⁴ Daawudaa ca gënoon di ndaw. Ñetti magam yooyu ñoo toppoon Sawul,

¹⁵ waaye Daawuda da daan jaabantee fa Sawul ak Betleyem ga muy sàmme gàtti baayam.

¹⁶ Subaak ngoon nag Filisteen ba ne jaas taxaw, ba mu am ñeent fukki fan.

¹⁷ Ci biir loolu Yese ne doomam Daawuda: «Ayca, jëlal nattub mbool mii ak fukki mburu yii te nga daw, yóbbul ko sa mag ya ca dal ba.

¹⁸ Fukki dogi formaas yii, yóbbul ko seen njiitu kuréel. Nemmikul seen jàmmu yaram te nga sàkku

ci ñoom firnde buy wone ne ñoo ngi ci jàmm, nga indil ma.

¹⁹ Sawul a ngaak ñoom ak waa Israayil gépp ca xuru Ela, di xareek waa Filisti.»

²⁰ Daawuda teela jóg ca èllëg sa, wacce gàtt ya ab wattukat, daldi jël yóbbal ga, dem na ko ko baayam sante. Naka la àgg ca dal ba, yemook gàngoor gay génnaale seen xaacuy xare, ngir làng-déri.

²¹ Bànni Israayil ak waa Filisti daldi dér, gàngoor janook gàngoor.

²² Ci biir loolu Daawuda wàcce yóbbal ga, wacce ko wattukatub cummikaay ba, daldi daw ba ca làngu xare ba. Mu agsi, nuyook ay magam.

²³ Na muy wax ak ñoom, jàmbaar ja ñuy wax Golyaat waa Filisti ba dëkke Gaat, ne tëll génne ca làngi waa Filisti. Mu dellu ca wax jooju mu waxoon, Daawuda dégg ca.

²⁴ Ba bànni Israayil gépp gisee waa ja, dañoo dellu gannaaw, tiit lool.

²⁵ Ña nga naan ca seen biir: «Gis ngeen waa jee di ñëw, dëkksi Israayil a ko yékkati. Képp ku ko rey de, Buur dina ko jox alal ju bare. Doomam la koy may jabar, te waa kër baayam, dina leen jagleel ab cér ci digg Israayil.»

²⁶ Daawuda ne ña mu dendal: «Ngeen ne, lees di defal ku rey Filisteen bii, ba faj gâceeg Israayil? Ak kan mooy yéefaru Filisti bii sax, bay dëkk gàngoori Yàlla jiy dund?»

²⁷ Nit ña dellu ca loola ñu waxoon, ne moom lañuy defal ku rey waa ja.

²⁸ Elyab, magu Daawuda, dégg Daawuda di wax ak ñooña. Mu mer, ne ko: «Yaw sax lu la fi indi? Ak koo wacce la fay gàtt ak as néew ca àll ba? Xam

naa bu baax sag réy ngise, ak njubadi gi nga mébét. Seetaansi xare bi donj a la fi indi!»

²⁹ Daawuda ne ko: «Waaw, man lu ma def? Xanaa du wax donj?»

³⁰ Daawuda jóge ca mag ja, dem ca keneen, laaj ko mbir mooma, tont la di lenn.

³¹ Ci kaw loolu ñu dégg kàddu ya ca Daawuda wax, yegge ko Sawul. Sawul woolu ko.

³² Daawuda dikk ne Sawul: «Bu kenn yoqil waa jii, sang bi. Man maay dem xeex ak Filisteen bii.»

³³ Sawul ne Daawuda: «Déédéet, yaw manoo songi Filisteen bii, di xeex ak moom. Gone donj nga, te moom cag ndawam la dale di nitu xare.»

³⁴ Daawuda ne Sawul: «Sang bi, bu may sàmm sama gàtti baay, ba gaynde mbaa rab wu aay dikk, jël ci ab gàtt,

³⁵ maa koy topp, dóor ko, nangoo gàtt bi ci gémmiñam. Te bu ma songee, sikkim bi laay sëq, fàdd, mu dee.

³⁶ Rey naa gaynde, rey naa weneen rabu àll wu aay, sang bi; kon nag yéefaru Filisti bii it ni wenn ci yooyu rab rekk, ndax moo tèkku gàngoori Yàlla jiy dund.»

³⁷ Daawuda neeti: «Aji Sax ji ma musal ci pàddum gaynde ak weneen rabu àll wu aay, moo may musal ci loxol Filisteen bii.» Sawul ne Daawuda: «Demal boog, yal na Aji Sax ji ànd ak yaw.»

³⁸ Ba mu ko defee Sawul solal Daawuda yérey boppam, solal ko mbaxanam xàñar, solal ko ki-iraayal dënn.

³⁹ Daawuda ràngoo saamarub Sawul, ca kaw yére ya, daldi jéema dox, mu të, ndax ñàkk koo

miin. Daawuda ne Sawul: «Manumaa doxaale lii ndax miinuma ko», daldi koy summi.

⁴⁰ Ba loolu amee Daawuda jël yetam, tànn ca dex ga juróomi doj yu rattax, yeb ca gafakag mbuusum sàmmam, daldi nàbb mbaqam, wuti Filisteen ba.

⁴¹ Ci biir loolu Filisteen ba dox, dikk ba jege Daawuda, gàddukatu pakkam jiitu ko.

⁴² Filisteen ba séentu, séen Daawuda; muy xale su góor su ndaw, xees te góorayiw, mu daldi koy xeeb.

⁴³ Mu ne Daawuda: «Xanaa ab xaj laa, ba nga di ma jëlalu yet?» La ca tegu Filisteen ba móolu ko ca turi tuuram,

⁴⁴ ne ko: «Dikkal fii rekk, ba ma leele saw suux njanaaw yeek rabi àll yi.»

⁴⁵ Daawuda ne Filisteen ba: «Yaw de yaa may jëlal ab saamar ak xeej bu mag ak bu ndaw, waaye man turu Aji Sax ju gàngoor yi laa lay dikke, Yàllay làngi xarey Israayil ji nga tèkku.

⁴⁶ Bésub tey jii Aji Sax jee lay teg ci sama loxo, ma rey la, dog sa bopp. Tey jii sax laay leele njanaaw yeek rabi àll yi néewi xarekati Filisti, ba àddina sépp xam ne Israayil am na Yàlla.

⁴⁷ Mboolem ñii fi daje dinañu xam ne du saamar te du xeej la Aji Sax jiy walloo, ndax Aji Sax jeey boroom xare bi, te moo leen teg ci sunuy loxo.»

⁴⁸ Ci kaw loolu Filisteen ba daldi dikk, ba gënatee jege Daawuda, Daawuda riir, wuti làng ga, ngir dajeeek Filisteen ba.

⁴⁹ Mu yoor loxoom ca mbuusam, jël ca aw doj, mbaq, jam Filisteen ba ci jë, doj wa tàbbi ca biir jë ba. Mu ne jàñjan, dëpp kanam ga fa suuf.

⁵⁰ Ag mbaq aku doj la Daawuda mane Filisteen ba, jam ko, rey ko, te yorul saamar.

⁵¹ Daawuda nag daw ba taxaw, tiim Filisteen ba, jàpp saamaram, boccee ko ca mbar ma, jekkali ko, dog bopp ba. Waa Filisti gis ne seen ñeyu xare dee na, ñu daw.

⁵² Ba loolu amee mbooloom Israayil ak Yuda àddu xaacoondoo, daldi dàqi waa Filisti, ba jub xur wa, ba ca bunti Ekkron. Waa Filisti ya ñu rey ne wetar ca yoonu Saarayim ba Gaat, ba ca Ekkron.

⁵³ Bànni Israayil nag waññikoo ca ndàqum Filisti mu metti ma, daldi sèxëtoo seen dal ba.

⁵⁴ Daawuda jël boppu waa Filisteen ba, yóbbu Yerusalem; gannaayi waa ja, mu fat ca xaymab boppam.

⁵⁵ Lu jiitu loolu, ba Sawul gisee Daawuda, mu wuti Filisteen ba, da ne Abner njiital gàngooru xareem: «Waaw, Abner, xale bii doomu kan a?» Abner ne ko: «Buur, giñ naa, nga fekke tey, xawma ko.»

⁵⁶ Buur Sawul ne ko: «Nanga laajte, xale bii, doomu kan la.»

⁵⁷ Naka la Daawuda rey Filisteen ba, ba dikk, Abner jàpp ko, indi ko ca kanam Sawul. Daawu-daa nga nàbb boppu Filisteen ba, ba tey.

⁵⁸ Sawul ne ko: «Yaw, gone gii, yaay doomu kan?» Daawuda ne ko: «Maay doomu Yese, sa surga ba dëkk Betleyem.»

18

Yonatan fas na kóllëreek Daawuda

¹ Ba Daawuda di wax ak Sawul ba noppi, fekk na Yonatan yég ci xolam na mu taqook Daawuda ci

biir cofeelu benn bakkan. Yonatan dafa soppoon Daawuda ni boppam.

² Bésuub keroog la Sawul téye Daawuda, mayatu ko mu ñibbi kër baayam.

³ Ba loolu amee Yonatan fasook Daawuda kóllère, ndax sopp ko ni boppam.

⁴ Ci biir loolu Yonatan summi mbubbam, jox ko Daawuda, boole ca ay yérey xareem, ba ca saamaram ak fittam ak ngañaayam sax.

⁵ Daawuda nag di dem ci bépp yoonu xare bu ko Sawul yebal, di ca am ndam. Sawul fal ko njiitu xarekat ya, gàngoor gépp rafetlu loolu, jawriñi Sawul itam rafetlu ko.

Sawul a ngay fexeel Daawuda

⁶ Ba ñu demee ba xarekat yay ñibbi, gannaaw ba Daawuda reyee waa Filisti ba, jigéeni mboolem dëkki bànni Israayil a génn gatanduji Buur Sawul, di fecc aka woy, tabala ya ànd ak sarxolle ya ak xalam ya.

⁷ Ña ngay fo, di awoonte, naan:
Sawul jam junneem,
Daawuda jam fukki junneem.

⁸ Sawul ñaawlu kàddu ga, mer lool. Mu ne ca xelam: «Daawuda lañu moomale fukki junni; man, junni! Lu ko deseeti lu moy jal bi?»

⁹ Bésuub keroog la Sawul dale ronni Daawuda.

¹⁰ Ca ëllëg sa ngelawal Yàlla lu aay ne milib ca kaw Sawul, mu nekk ci aal ca digg këräm. Daawuda nag di ko xalamal, na mu daan def naka jekk, fekk Sawul nàbb ab xeejam.

¹¹ Mu jekki sànni xeej ba, te naan ca xelam: «Naa daaj Daawuda ci tabax bi!» Daawuda nag mbas ko ñaari yoon.

¹² Sawul daldi ragal Daawuda, ndax booba xam na ne Aji Sax jee ko dëddu, ànd ak Daawuda.

¹³ Ba loolu amee mu jële ko fi wetam, fal ko njiitu kurélu junniy xarekat, muy xareji, di délsi, jiite gàngoor ga.

¹⁴ Daawuda baaxle ca yoonam yépp, Aji Sax ji ànd ak moom.

¹⁵ Ba Sawul gisee Daawuda àntule lool, mu gën koo ragal.

¹⁶ Teewul mboolem Israayil ak Yuda sopp Daawuda, ngir moo leen jiite woon, di xareji, di dikk.

Daawuda jël na doomu Sawul soxna

¹⁷ Ci kaw loolu Sawul ne Daawuda: «Sama taaw bu jigéen, Merab a ngii. Moom laa lay may. Nekkall ma sama jàmbaar xare rekk, te xareel Aji Sax ji ay xareem.» Booba Sawul a nga naan ca xelam: «Bu ko sama loxo laal, nay loxol waa Filisti.»

¹⁸ Daawuda ne Sawul: «Waaw, ana lu ma tekki, man maak samay boka, sama askanu baay ci Israayil, ba wara mana goromlook Buur?»

¹⁹ Ba ñu demee ba wara jox jabar Daawuda Merab doomu Sawul ja, Àddiryel ma cosaano Mewola lañu ko far may.

²⁰ Ci kaw loolu Mikal doomu Sawul bëgg Daawuda, ñu àgge ko Sawul, mu am ca mbégte.

²¹ Booba Sawul a nga naan: «Naa ko ko may, ngir mu doon ndëgg-sërëxam, ba waa Filisti teg ko

loxo.» Sawul nag wax Daawuda, ñaareel bi yoon, ne ko: «Tey ngay samab goro.»

²² Ci biir loolu Sawul sant ay dagam, ne leen: «Diisoolleen maak Daawuda, ngeen wax ko ne ko: “Yaw kat, Buur am na bânneex ci yaw, te it dagam yépp a la sopp. Kon nag nangula doon gorob Buur.”»

²³ Dagi Sawul ya déey Daawuda kàddu yooyu. Daawuda ne leen: «Ngeen defe ne goromlook Buur daal, du dara? Man mii taqul dara, tekkiwuma dara!»

²⁴ Dag ya yegge Sawul kàddu yooyu Daawuda wax.

²⁵ Sawul ne leen: «Waxleen Daawuda ne ko, Buur de sàkkuwulub can: xanaa téeméeri mbuñukay waa Filisti yu mu feyoo ci noonam yooyu.» Booba la Sawul laloon mooy pexe mu tàbbal Daawuda ca loxol waa Filisti.

²⁶ Dag ya yegge Daawuda kàddu yooya, doon gorob Buur daldi koy jaral loola. Balaa àpp baa mat,

²⁷ Daawuda dem na, mooki nitam ba rey ñaari téeméeri waa Filisti. Daawuda indi seeni mbuñuka, ñu waññal ko Buur ba mu mat sèkk, mu daldi yeyoo goromlook Buur. Ba loolu amee Sawul may Daawuda doomam Mikal.

²⁸ Sawul nag xam xéll ne Aji Sax jee ànd ak Daawuda, te it doomam Mikal bëgg na ko,

²⁹ mu gën koo ragalati. Fa la Sawul doxe doon noonub Daawuda ba fàww.

³⁰ Ci kaw loolu njiiti xarey Filisti di amal ay cong, noppiwuñoo xareek Israayil. Teewul saa yu ñu songaan, Daawudaay gëna am ndam mboollem jawriñi Sawul, ba mujj Daawuda amu tur lool.

19

Yonatan taxawu na Daawuda

¹ Ba mu ko defee Sawul xamal doomam Yonatan ak dagam yépp ne reylu Daawuda mooy li mu nar. Te Yonatan doomu Sawul sopp Daawuda lool.

² Yonatan yegge ko Daawuda, ne ko: «Sama baay a ngi lay wuta rey. Yaw nag fagarul kat te teela xëy ëllëg, seet foo làquji te baña génn.

³ Man dinaa dem ci sama wetu baay, nu bokk taxaw ca tool ba ngay làquji. Man mii maay wax ak sama baay ci say mbir, ba gis na muy tédde. Lu ma ci xam rekk, ñëw yegge la ko.»

⁴ Ci kaw loolu Yonatan wax baayam lu baax ci Daawuda, ne ko: «Buur, ngalla bul tooñ Daawuda, sa jaam bii, ndax moom kat tooñu la, lu baax rekk la la masa defal.

⁵ Jaay na bakkanam, ba rey waa Filisti ba. Aji Sax ji maye ca ndam lu réy, ñeel Israayil gépp, nga teg ci bët, am ca mbégte. Ana lu waral ngay tooñ, di tuur deretu jàmburu Yàlla bu mel ni Daawuda, reylu ko ci dara?»

⁶ Sawul nag déggal Yonatan, daldi ne: «Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund, deesul rey Daawuda.»

⁷ Yonatan woo Daawuda, nettali ko waxtaan wa wépp, door koo yóbbu ca Sawul, mu dellu di ko liggéeyal, na woon.

Mikal xettali na Daawuda

⁸ Ci kaw loolu xare jibaat, Daawuda dem xeexi ak waa Filisti, daan leen jéll bu réy, ñu daw.

⁹ Ci kaw loolu ngelaw lu aay lu Aji Sax ji dikkal Sawul, fekk ko toog ci biir këram, ñàbb ab xeejam, Daawuda di xalam.

¹⁰ Sawul di wuta jam Daawuda xeej bi, ngir daaj ko ca tabax ba. Daawuda nag mbas ko, mu jam xeej ba ca tabax ba. Daawuda daldi daw, ba raw guddig keroog.

¹¹ Sawul yebal ay ndaw ca kër Daawuda ngir ñu xoolal ko ko, ba bêt set, ñu rey ko. Mikal, soxnas Daawuda, yégal ko Daawuda, ne ko: «Soo rawalewul sa bakkan ci guddi gi de, bu ëllëgee dees na la rey.»

¹² Ba loolu amee Mikal jaarale ko ca palanteer ba, mu wàcc, daw, ba raw.

¹³ Mikal jël gàllaaju kër ga, teg ca lal ba, fab deru bëy, teg fa féeteek bopp ba, daldi koy sànge malaan.

¹⁴ Sawul yebal ay ndaw yu jàppsi Daawuda, Mikal ne: «Moom de daa wopp.»

¹⁵ Ci kaw loolu Sawul dellu yebal ndaw ya, ngir ñu dem ba gis ko. Mu ne leen: «Indil leen ma ko, booleek lal bi, ba ma rey ko!»

¹⁶ Naka la ndaw ya délsi, xool, gisuñu lu moy gàllaaju kër ga ca kaw lal ba, ak deru bëy ba féeteek bopp ba.

¹⁷ Ba loolu amee Sawul ne Mikal: «Ana lu waral nga wor ma nii, bàyyi sama noon, mu rëcc?» Mikal ne ko: «Moom kay moo ma ne: “Bàyyi ma, ma daw, lu ko moy ma rey la!”»

Sawul toppi na Daawuda ca Nayot

¹⁸ Noonu la Daawuda dawee ba raw. Mu fekki Samiyel ca Raama, wax ko la ko Sawul def lépp. Ñu ànd, mook Samiyel, dali ca Nayot.

¹⁹ Ñu yegge ko Sawul ne ko: «Ndeke Daawudaa nga Nayot ca dëkk ba ñuy wax Raama.»

²⁰ Sawul yebal ay ndaw, ngir ñu jàpp Daawuda. Nit ña dikk, gis kuréelu yonent yuy jottali ay kàdduy waxyu, Samiyel jiite leen. Ba loolu amee, ca kaw ndawi Sawul ya la leerug Yàlla wàcc, ñuy jottali ay kàdduy waxyu, ñoom itam.

²¹ Ñu yegge ko Sawul, mu yebal yeneen ndaw, ñu dikk, di jottali ay kàdduy waxyu ñoom it. Sawul dellooti yebal ay ndaw, ñetteel bi yoon, ñu dikk, di jottali ay kàdduy waxyu, ñoom itam.

²² Mu jóg moom ci boppam, jëm Raama. Mu dikk ba ca teen bu mag ba ca Seeku, daldi laajte ne: «Ana fu Samiyel ak Daawuda nekk?» Ñu ne ko: «Ña nga ca Nayot ca Raama.»

²³ Sawul jubal yoonu Nayot ca Raama. Ba loolu amee, ca kawam, moom it, la leerug Yàlla wàcc, muy wáy di jottali ay kàdduy waxyu di dem, ba àgg Nayot ca Raama.

²⁴ Ci kaw loolu mu summiy yéreem, di jottali ay kàdduy waxyu moom it fa kanam Samiyel, daldi ne lãdan, ne duɲɲ, bëccëg keroog gépp ak guddi ga gépp. Looloo waral ñu naan: «Moo Sawul it ci yonent yi laa?»

20

Yonatan wallu na Daawuda

¹ Daawuda nag dawé Nayot, ca wetu dëkk ba ñuy wax Raama. Mu dikk ca Yonatan, ne ko: «Ana lu ma def? Ana ñaawtéef gu ma def ak fu ma tooñe sa baay, ba muy wut sama bakkan?»

² Yonatan ne ko: «Yàlla tere kay, doo dee mukki! Ma ne, sama baay du def dara lu réy ak lu tuut te

yégalu ma ko. Su amoon moomu mébét, lu mu ma ciy nébb? Loolu kay amul!»

³ Daawuda daldi giñ, neeti ko: «Dinaa la ko giñal, sa baay xam na xéll cér bi ma am ci yaw. Moo tax mu ne: “Bu Yonatan yég sama mébét muk, lu ko moy dina ko naqarlu.” Waaye giñ naa ko, nga fekke ci Aji Sax jiy dund, ab jéego sax doxul sama digganteek dee.»

⁴ Yonatan ne Daawuda: «Wax ma loo bëgg rekk, ma defal la ko.»

⁵ Daawuda ne Yonatan: «Xanaa lenn. Ëllëg la màggalu Terutel weer wi, te man, manumaa ñàkka toog bokk lekk ak Buur. Waaye may ma, ma làquji ca àll ba, ba gannaaw ëllëg ca ngoon.

⁶ Su sa baay seetloo ba seetlu ne nekkuma fa, nee ko: “Daawuda déy da maa tinoo tinu ne, ma yiwi ko, mu ne cowa ba Betleyem, dëkkam, ngir saraxu at ba at bu fa bokkam yépp amal.”

⁷ Su nee baax na de, sang bi, sama jàmm la, waaye su sànjoo ba sànju nag, xamal ne musiba la nar.

⁸ Su boobaa nag sang bi, yéwéne ma rekk, ngir kóllëreg Aji Sax ji nga fasook man. Waaye ndegam am na genn ñaawtéef gu ma gàkkal, ngalla rey ma yaw ci sa bopp, jarul nga di ma yóbbu ci sa baay.»

⁹ Yonatan ne ko: «Yàlla tere. Te su ma yégoon ba yég musiba mu sama baay nara indi fi sa kaw, na la wóor ne dinaa la ko xamal.»

¹⁰ Daawuda ne Yonatan: «Su la sa baay tontoo kàddu yu ñagas nag, ana ku ma koy xamal?»

¹¹ Yonatan ne Daawuda: «Kaay nu dem ba ca àll ba.» Ñu ànd ñoom ñaar ba ca àll ba.

¹² Yonatan ne Daawuda: «Giñ naa ci Aji Sax ji

Yàllay Israayil, dinaa seetlu sama baay nēgēni sii gannaaw èllēg. Su la naralee jàmm, yaw Daawuda, dinaa yónnee ci yaw ku la ko déey.

¹³ Waaye su la sama baay nammee indil musiba, yal na ma Aji Sax ji def lu ko raw, ndegam déeyuma la ko, ba rawale la ci jàmm. Yal na Aji Sax ji ànd ak yaw, na mu ànde woon ak saa baay.

¹⁴ Xanaa moos su may dund, ci ngorug Aji Sax ji ngay jēfeek man. Su ma deewee nag,

¹⁵ bul noppee jēfe ngor sa diggante ak sama waa kēr muk, ba sax keroog bu Aji Sax ji faree fi kaw suuf képp kuy noonu Daawuda.»

¹⁶ Noonu la Yonatan fasoo kóllēre ak waa kēr Daawuda, ne: «Yal na Aji Sax ji fey nooni Daawuda.»

¹⁷ Ba mu ko defee Yonatan dellu giñloo Daawuda ci cofeelam gi mu am ci Daawuda ndax ni mu soppe boppam la ko soppe woon.

¹⁸ Yonatan dellu ne ko: «Èllēg ci màggalu Terutel weer wi, sag wuute dina fés, ndax sa toogu ba mooy wéet.

¹⁹ Kon bu gannaaw èllēgee gaawal dem, ba fa nga làqu woon keroog ba mbir mi amee, te nga négandiku ca wetu doju Gindikaay wa.

²⁰ Man nag dinaa sànni ñetti fitt ca wet ga, mu mel ni daa am lu ma fay diir.

²¹ Su ko defee rekk, ma yebal ndaw, ne ko mu jēli fitt yi. Su ma nee ndaw li: “Ée! Xoolal fitt yaa ngii nga romb, foral!” Su boobaa, ñēwal, jàmm ñeel na la, te dara amul, giñ naa ko ci Aji Sax ji yund.

²² Waaye su ma nee ndaw li: “Fitt yaa nga nale ca sa kanam!” Su booba, demal, ndax Aji Sax jee

la yebal.

²³ Mbir moomu nu digoo, maak yaw nag, Aji Sax jaa ngii, di ci seede sama digganteek yaw ba fàww.»

²⁴ Daawuda làquji ca àll ba. Ba màggalu Terutel weer wa jotee, Buur toog di waaja lekk.

²⁵ Buur a nga toog ca toogoom naka jekk, fa sës ca miir ba. Yonatan taxaw, Abner toog, feggook Sawul, toogub Daawuda ba nag wéet.

²⁶ Sawul waxul dara bésub keroog, ndax booba ma nga naan ci xelam: «Ndogal la, boo demee daa setul, xam naa daa setul rekk.»

²⁷ Ca ëllëg sa, di ñaareelu bésu Terutel weer wa, toogub Daawuda bay wéet ba tey. Sawul nag ne doomam Yonatan: «Waaw, lu waral doomu Yese ji lekksiwul démb ak tey?»

²⁸ Yonatan ne Sawul: «Daawuda de da maa tinoo tinu ngir ma yiwi ko, mu dem Betleyem.

²⁹ Daf ma ne: “Ngalla yiwi ma, ndax saraxu biiri bokk lanu am ca dëkk ba, sama mag a ma sant, ma teeweji ko. Kon nag su la neexee, may ma rekk ma rëcc, seeti saay bokk.” Looloo waral dikkul ci sa ndab li, Buur.»

³⁰ Ba loolu amee Sawul xadaru ci kaw Yonatan. Mu ne ko: «Doomu caga bi, yaa të ndey! Xanaa xawma ne yaw, doomu Yese ji nga faral, muy sa gâce, di sa gâceeg kanamu ndey?

³¹ Ngir li feek doomu Yese jiy dund fi kaw suuf, yaw doo taxaw, sa nguur du taxaw. Léegi nag, yónneel, ñu indil ma ko, ndax moom aji dee la!»

³² Yonatan ne baayam: «Lu tax muy dee? Ana lu mu def?»

³³ Sawul ne ko xërr xeej ba, nar koo rey. Yonatan nag xam ne rey Daawuda la baayam dogu.

³⁴ Yonatan jóge ca ndab la ak tàngooru meram. Lekkul dara keroog ñaareelu bésu mǎggalu Terutel weer wa, ndax naqar wu mu am ca na baayam toroxale Daawuda.

³⁵ Ca èllëg sa Yonatan xëy, xalelu góor bu ndaw ànd ak moom, mu dem ca àll ba, ca digoom baak Daawuda.

³⁶ Mu ne xaleem ba: «Dawal seeti fitt yi may sànni.» Xale ba daw, mu soqi fitt ga, mu jiitu ko.

³⁷ Xalelu góor ba dem ba fa fittu Yonatan ga dal, Yonatan woo xale bi, ne ko: «Ée! Xanaa du fitt gaa nga nale ca sa kanam?»

³⁸ Mu wooti ko, ne ko: «Ée, doxal gaaw, bul taxaw!» Xale ba for fitt ga, dellu ca njaatigeem Yonatan.

³⁹ Xale bu góor ba nag xamu ca dara, Yonatan ak Daawuda rekk a xam mbir ma.

⁴⁰ Yonatan daldi jox xaleem ba ay gànnaayam, ne ko: «Doxal, yóbbu ca dëkk ba.»

⁴¹ Xale ba dem, Daawuda jóg, génne ca làquwaayam ba fare bëj-saalum. Mu ne gurub, dëpp jëëm fa suuf, sujjóot ñetti yoon, ku nekk foon sa moroom, ñoom ñaar ñépp jooy, te Daawuda rawati.

⁴² Yonatan ne Daawuda: «Demal ak jàmm, gannaaw noo giñoo nun ñaar ci turu Aji Sax ji ne “Aji Sax jeey seede sama digganteek yaw, ak diggante sama askan ak saw askan, ba fàww.”»

21

¹ Ba mu ko defee Daawuda dem, Yonatan dellu ca dëkk ba.

Daawuda dem na ca Aximeleg

² Gannaaw ba loolu wéyee Daawuda dem dëkk ba ñuy wax Noob ca Aximeleg sarxalkat ba. Aximeleg gatandu ko, di lox, ne ko: «Lu la taxa wéet, kenn àndul ak yaw?»

³ Daawuda ne Aximeleg sarxalkat ba: «Buur a ma sant ne ma: “Bu kenn xam lenn ci li ma la yónni, ak li ma la sant.” Samay ndaw nag, xamal naa leen ne béreb sàngam lañu wara xaar.

⁴ Loo fi denc nag? Su dee juróomi mburu mbaa lu beggandi rekk, jox ma!»

⁵ Sarxalkat ba ne Daawuda: «Dencuma mburum neen de, mburu mu sell a fi ne. Jëlal, jox say nit, ndegam fekk na leen ñu fegu ci aw jigéen.»

⁶ Daawuda ne sarxalkat ba: «Aw jigéen kay mbañ la ci nun naka jekk, su ma nekkee ci yoonu xare, te sellal la sama nit ñi nekke nii. Doonte yoon wii laajul sellal, tey fekk na leen sellal moos ci moomu mbir.»

⁷ Ci kaw loolu sarxalkat ba jox ko loola ñu sellal, ndax mburu amu fa woon, lu moy mburum teewal, ma ñu jële woon fa Aji Sax ji, ba wuutal fa mburu mu tàng ca saa sa ñu ko fa jëlee.

⁸ Fa la fekk keroog ab jawriñu Sawul bu yitte téye woon fa Aji Sax ji. Mooy Edomeen ba ñuy wax Doweg; njiital sàmmi Sawul la woon.

⁹ Daawuda ne Aximeleg: «Dencoo fi ab xeej mbaa saamar bu jàppandee? Ndax du saamar, du lenn ci samay gannaay lu ma indaale, ngir yónnentu Buur a jampoon lool.»

¹⁰ Sarxalkat ba ne ko: «Xanaa saamarub Golyaat waa Filisti ba nga reyoon ca xuru Ela. Ma nga nee laxase ca turki ba, ca gannaaw xar-sànni ma. Soo

ko bëggee, jëlal, boobu rekk a fi ne.» Daawuda ne ko: «Aa! Boobu kay amul moroom, jox ma ko.»

Daawuda nax na leen

¹¹ Bésub keroog Daawuda daw na Sawul ba àgg ca Akis buurub Gaat*.

¹² Jawriñi Akis ya wax Akis ne ko: «Xanaa kii du Daawuda, boroom réew mi? Du kii lañuy woyal, di fecc, naan:

“Sawul jam junneem,

Daawuda jam fukki junneem”?»

¹³ Daawuda am lu mu foog ci kàddu yooyu, ba tax mu ragal lool Akis buurub Gaat.

¹⁴ Mu daldi soppaliku ba mel ni ku tegalikook sagoom ca seen kanam, di dof-doflu ca seen kaw, di bindantu ca bunt yaaka rogalaatal ay yuut ca kawaru sikkim ba.

¹⁵ Akis ne jawriñam ya: «Xam ngeen ne kii ab dof la; ana lu ngeen ma koy indile?

¹⁶ Damaa ñàkk ay dof ba ngeen di ma yokkal lii, muy def yëfi dof fi sama kaw? Lu lii di wut sama biir kër?»

22

Daawuda jiite na gàngoor

¹ Ba loolu amee Daawuda jóge Gaat, daw làquji ca biir xuntum Adulam. Magam yaak waa kër baayam gépp yég ko, dikk, fekksi ko fa.

² Ci biir loolu mboolem boroom njàqare ya, ak ña bor jiital, ak tàng-xol ya, ñoom ñépp dajeji fa

* **21.11 Gaat** mi bokkoon ci juróomi dëkk yi gëna mag ci waa Filisti, moo gënoona jege diiwaanu Yude.

Daawuda, mu doon seen njiit. Ñu wara tollook ñeenti téeméeri (400) nit ànd ak moom.

³ Daawuda bàyyikoo fa, dem Misper ca diiwaanu Mowab. Mu wax buuru Mowab ne ko: «Rikk may ma, sama baay ak sama ndey dikk toog ak yaw, ba ma xam nu Yàlla di def ak man.»

⁴ Noonu la Daawuda yóbboo ay waajuram Misper ca buuru Mowab*, ay waajuram toog fa diir bu tollook diir ba Daawuda làqu woon ca rawtoom ba.

⁵ Ci kaw loolu Yonent Yàlla Gàdd ne Daawuda: «Bul toog ci rawtu bi, fabul dem réewum Yuda.» Daawuda bàyyikoo ca, dem ba ca gottub Eret.

Sawul rey na sarxalkati waa Noob

⁶ Ci biir loolu Sawul dégg ne gis nañu Daawuda ak ña ànd ak moom. Booba Sawul a nga toog ca ker garabu tamaris ga ca Gibeya ca kaw tund wa. Ma nga nàbb xeejam, jawriñam yépp taxaw ci wetam.

⁷ Sawul wax ak jawriñam yi taxaw ci wetam, ne leen: «Yeen Beñamineen ñi, dégluleen! Mbaa yeen ñépp, doomu Yese jee leen di jox ay tool aki tookeeri reseñ, am yeen ñépp lay fal njiiti kuréli junni ak njiiti kuréli téeméer,

⁸ ba ngeen di ma fexeel yeen ñépp? Du kenn ku ma yégal ne sama doom fasoo na kóllère ak doomu Yese ji. Du kenn ku ma tiisoo, yégal ma ne sama doom a ngi xabtal sama surga ci sama kaw, ngir mu waajal ma am tëru ni tey jii!»

⁹ Doweg, Edomeen ba taxawandook jawriñi Sawul, daldi àddu, ne: «Man de, gis naa doomu Yese

* **22.4** Maamaatu Daawuda bu jigéen, ab Mowabeen la woon. Seetal ci Ruut 4.

ji, mu dikk dëkk ba ñuy wax Noob, ca Aximeleg doomu Axitub.

¹⁰ Aximeleg seetal na ko ci Aji Sax ji, ab dund it may na ko ko, te it saamaru Golyaat waa Filisti ba, jox na ko ko.»

¹¹ Buur Sawul woolu sarxalkat ba Aximeleg doomu Axitub, ak mboolem bokki baayu Aximeleg ya doon ay sarxalkat ca Noob; ñu wuyusi Buur Sawul, ñoom ñépp.

¹² Buur ne: «Yaw doomu Axitub, déglu ma fii!» Mu ne ko: «Maa ngi lay dégg, sang bi.»

¹³ Sawul ne ko: «Li nga ma def nag, di ma fexeel, yaak doomu Yese ji? Yaa ko may ab dund, yaa ko jox ab saamar, seetal ko ci Yàlla, ba mu jógal ma, di ma tëru nii tey!»

¹⁴ Aximeleg ne Buur: «Buur, ana sa surga yii ba ñu daj, ku la nangule ni Daawuda mii, di sa goro, jiite say dag, te di ku ñu nawloo ci sa biir ètt bii?

¹⁵ Du keroog laa ko njëkka seetal ci Yàlla de! Te it yàlla buma la lalal pexe! Dëgg waay, Buur sama sang, bu ma topp lenn maak kenn ci sama waa kër baay, ndax kat sang bi, xawma dara ba dara booloo jeex ci menn pexe.»

¹⁶ Buur Sawul ne ko: «Yaw Aximeleg kay, dee rekk mooy sab àtte, yaak sa waa kër baay yépp.»

¹⁷ Ba mu ko defee Buur ne dagam ya ko dar: «Ayca, reyleen sarxalkati Aji Sax yii, gannaaw ñoom it ñook Daawudaa far. Yégoon nañu ba muy daw te xamaluñu ma ko.» Dagi buur ya nag baña yékkati seen loxo jème ci sarxalkati Aji Sax ya.

¹⁸ Buur ne Doweg: «Ayca yaw, reyal sarxalkat yii!» Doweg Edomeen ba rey sarxalkat ya. Rey na

bésuh keroog juróom ñett fukki nit ak juróom (85) ñuy sol xar-sànnim lëe.

¹⁹ Waa Noob dëkkub sarxalkat ya it, mu jam leen, leele ñawkay saamar; góor ak jigéen, gone ya, ba ca ñay nàmp, ak nag yaak mbaam yaak gàtt ya, lépp la leele ñawkay saamar.

²⁰ Jenn doomu Aximeleg miy doomu Axitub donj a rëcc, te mooy Abyatar. Mu daw, fekki Daawuda.

²¹ Mu yégal Daawuda ne ko Sawul reylu na sarx-alkati Aji Sax yi.

²² Daawuda ne Abyatar: «Xamoon naa básuh keroog ne gannaaw Doweg Edomeen baa nga fa woon, du ñakk moos mu nettali ko Sawul. Man mii maa gaddu sa bakkani waa kër baay gépp.

²³ Waaye toogal fii ci man, te bul ragal dara. Ki lay wuta rey moo may wuta rey man itam. Soo nekke ci sama wet nag, yiiru nga.»

23

Daawuda xettali na waa Keyla

¹ Mu am bás nag, ñu yégal Daawuda, ne ko: «Waa Filisti de ña ngay song waa Keyla xare. Ña ngay sëxëtoo dàgga ya.»

² Daawuda diisook Aji Sax ji, ne ko: «Ndax ma dem xarejeek waa Filisti?» Aji Sax ji ne Daawuda: «Demal kay xareek waa Filisti, xettali waa Keyla.»

³ Niti Daawuda ne Daawuda: «Waaw, ndegam fii ci Yuda lanu tiite, astamaak bu nu demee Keyla, ba janook làngi waa Filisti!»

⁴ Daawuda dellu diisook Aji Sax ji, Aji Sax ji ne ko: «Doxal dem Keyla, man, maay teg waa Filisti ci say loxo.»

⁵ Ba mu ko defee Daawuda ànd aki nitam dem Keyla, xareek waa Filisti, duma leen duma yu réy, yóbbu seenug jur. Noonu la Daawuda xettalee waa Keyla.

⁶ Ba Abyatar doomu Aximeleg dawee fekki Daawuda ca Keyla, xar-sànni ma* la indaale.

⁷ Ci kaw loolu ñu yegge Sawul ne ko Daawuda dem na Keyla. Sawul ne: «Kon de Yàllaa ko teg ci samay loxo, ndax ba mu duggee biir dëkk bu tëje ràpp la tëj boppam.»

⁸ Ba loolu amee Sawul woo gàngooram gépp xare, ngir ñu dem Keyla, gawi Daawudaaki nitam.

⁹ Daawuda nag yég ne moom la Sawul di fexeel njekkar. Mu ne Abyatar sarxalkat ba: «Indil xar-sànni mi.»

¹⁰ Mu indi ko, Daawuda ne: «Éy Aji Sax ji Yàllay Israayil sama Boroom, dégg naa déy ne Sawul a ngi waaja dikk Keyla gii, ñëw tas dëkk bi ndax man.

¹¹ Mbaa kilifay Keyla duñu ma teg ci loxoom? Boroom bi, ndax li ma dégg ñu naan Sawul a ngi ñëw, dégg la? Éy Aji Sax ji Yàllay Israayil, sama Boroom, ngalla wax ma!» Aji Sax ji ne: «Dina ñëw.»

¹² Daawuda ne: «Mbaa kilifay Keyla duñu ma teg, maak samay nit ci loxol Sawul?» Aji Sax ji ne ko: «Ahakay.»

¹³ Daawuda fabu mooki nitam, ñu wara tollu ci juróom benni tééméer (600), daldi bàyyikoo Keyla,

* **23.6 xar-sànni ma:** dañu ko daan seete ci Aji Sax ji.

di taxawaaloo fépp fu ñu ñeme. Ba ñu yeggee Sawul ne Daawuda jóge na Keyla, rëcc, Sawul yebbi.

¹⁴ Daawuda nag nekk ca xunt yu kawé ya ca màndiŋ ma, toog foofa ca tund ya ca màndiŋu Sif. Sawul di ko seet bés bu nekk, waaye Yàlla tegul Daawuda cay loxoom.

¹⁵ Gannaaw gi, Daawuda yég ne Sawul waajal na aw yoon ngir jël bakkanam. Booba Daawudaa nga ca màndiŋu Sif ca Orsa.

¹⁶ Ci biir loolu Yonatan doomu Sawul ja dem Orsa ca Daawuda, di ko ñaax ngir mu gëna dëgërloo Yàlla.

¹⁷ Mu ne ko: «Bul tiit. Loxol Sawul sama baay du la jot. Yaw yaay falu Buur ci Israayil, te maay doon sa bummi. Sama baay ci boppam xam na loolu bu baax.»

¹⁸ Ci biir loolu ñu feddali seen kóllère ñoom ñaar fa kanam Aji Sax ji. Daawuda des Orsa, Yonatan ñibbi kërám.

Sawul topp na Daawuda

¹⁹ Ba loolu amee waa Sif dem seeti Sawul ca Gibeya, ne ko: «Daawuda de, ma nga làqu fa nun. Ma nga ca xunt yu kawé ya ca Orsa, ca kaw tundu Akila, fa féete màndiŋ ma bëj-saalum.

²⁰ Buur, saa yoo bëggee ñëw rekk, ñëwal. Kon, Buur, nun noo koy teg ci say loxo.»

²¹ Sawul ne leen: «Yal na leen Aji Sax ji barkeel ndax yég ngeen ma.

²² Léegi demleen, xoolaat bu baax; seetleen ba gis fu mu jaare ak ku ko fa gis, ndax xamal nañu ma ne ku ñora ñor la.

²³ Seetleen ba gis fépp fu mu mana làqu, doora délsi fii ci man, indil ma lu leer. Su ko defee ma

ànd ak yeen. Su Daawuda nekkee ci gox bi, dinaa topp tànkam ci biir mboolem làngi Yudeen ñi.»

²⁴ Ba loolu amee waa Sif jiituji Sawul ca Sif. Fekk na Daawudaaki nitam ña nga woon ca joor ga ca màndiŋu Mawon, fa féete màndiŋ ma bëj-saalam.

²⁵ Sawul aki nitam dem, di wër Daawuda, ñu yegge ko Daawuda, mu dem ba ca doj wa, làqu foofa ca màndiŋu Mawon. Sawul yég ko, dàqi ko ca biir màndiŋ ma.

²⁶ Sawul a ngay deme ci wetu tund wii, Daawudaaki nitam bartaloo wet ga ca des, gaawtu di wéy, ngir rêcc Sawul. Naka la Sawul ak mbooloom dem bay wër-ndombo Daawuda aki nitam, ngir jàpp leen,

²⁷ ndaw dikk ca Sawul ne ko: «Dikkal gaaw, waa Filisti song nañu réew ma.»

²⁸ Sawul nag fomm ndàqum Daawuda, ngir dajeek waa Filisti. Looloo waral turu béreb boobu di Sela Amaxlekot (muy firi Doju Rawukaay).

24

Daawudaa gën Sawul fuuf

¹ Foofa la Daawuda bàyyikoo, dali ca xunt yu kawé ya ca Engedi.

² Naka la Sawul délsi, jóge ca ndàqum waa Filisti, ñu ne ko: «Ndeke Daawudaa nga ca màndiŋu Engedi!»

³ Ci kaw loolu Sawul jël ñetti junniy (3 000) xarekat yu mu tanne ci bànni Israayil gépp, ngir wëri Daawuda aki nitam, ba fa dendeek tundi Sikket ya.

⁴ Mu dem ba tollook ay ngéddi xar ca yoon wa; foofa am xunt a nga fa woon. Mu dugg ca biir, di suturlu. Fekk na Daawudaaki nitam a nga ca biir-a-biir xunt ma, toog.

⁵ Ba mu ko defee niti Daawuda ya déey Daawuda, ne ko: «Xoolal bésu tey jii la la sa Yàlla Aji Sax ji noon: “Maa ngii, di teg sab noon ci say loxo, nga def ko lu la neex.”» Daawuda yoot ndànk, ba dagg ca lafu mbubbum Sawul.

⁶ Ba loolu amee fitu Daawuda ne tërit ndax la mu dagg ca lafu mbubbum Sawul.

⁷ Mu ne nitam ña: «Yal na ma Aji Sax ji musal ba duma def sama sang, kii Aji Sax ji fal, jëf ju tollu ni yékkati sama loxo jëme ko ci moom, ndax moom mooy ki Aji Sax ji fal.»

⁸ Kàddu yooyu la Daawuda dankaafu nitam ña; mayu leen ñu dal ci kaw Sawul, ba Sawul jóge ca xunt ma, dem yoonam.

⁹ Daawuda nag génn xunt ma, woo Sawul, ne ko: «Éey, Buur sama sang!» Sawul geesu; Daawuda sukk, sujjóot, dëpp jëem fa suuf,

¹⁰ daldi wax Sawul ne ko: «Lu waral ngay déglu ku la naan: “Daawuda mii sa musiba lay wut.”»

¹¹ Bés a ngii tey, nga gisal sa bopp ni la Aji Sax ji tege tey ci samay loxo ci biir xunt mi. Nee nañu ma, ma rey la, waaye dama laa xool bētu ñeewante. Maa ne duma yékkati mukk sama loxo jëme ko ci sama sang, ndax mooy ki Aji Sax ji fal.

¹² Te xoolal, baay, xoolal rekk sa daggitu mbubb wii ci sama loxo. Gannaaw maa ko dagge ci sa mbubb te reyuma la, war ngaa xam nag xéll ne naruma genn mbon mbaa pexem fippu, te

toonuma la. Yaw kay yaa may rëbb, ngir jël sama bakkan.

¹³ Yal na Aji Sax ji àtte sama digganteek yaw. Yal na ma Aji Sax ji feyul ci yaw, waaye du sama loxoo lay dal muk.

¹⁴ Mooy la ñu léeb bu yàgg rekk ne: “Ku bon, mbon rekk.” Man nag sama loxo du la dal muk.

¹⁵ Ana sax ku buurub Israayil jóq, di dàqi? Ab xaj bu dee, aw fel don lay dàq!

¹⁶ Aji Sax jeey àttekat bi, te mooy àtte sama digganteek yaw. Yal na ma geesu te sàmm sama àq. Yal na ma jox dëgg, ba génne ma ci say loxo.»

¹⁷ Ba Daawuda waxee Sawul kàddu yooyu ba daaneel, Sawul da ne: «Éy Daawuda, doom, loolu sa baat la moos?», daldi ne yikkét jooy.

¹⁸ Mu ne Daawuda: «Dëgg déy nga am ci sama kaw, ndax yaa ma defal lu baax, ma fey la lu bon!

¹⁹ Yaa ma wax lu baax li nga ma defal tey; Aji Sax ji teg ma ci say loxo, te reyuloo ma.

²⁰ Ana kuy jekku noonam, wacc ko mu dem ak jàmm? Yal na la Aji Sax ji fey lu baax li nga ma defal bésub tey jii.

²¹ Léegi nag dama ne, xam naa ne dinga doon buur moos, te nguurug Israayil dina sax ci say loxo.

²² Kon nag giñal ma ci Aji Sax ji ne doo dagg sama askan wi may wuutu, te doo raafal sama tur ci sama waa kër baay.»

²³ Ba mu ko defee Daawuda giñal Sawul loolu, Sawul ñibbi këram, Daawuda ànd aki nitam, dellu ca xunt mu kawé ma.

25

Samiyel faatu na

¹ Gannaaw ba loolu wéyee Samiyel génn àddina, Israayil gépp daje, dēj ko, daldi koy denc ca kēram ca Raama. Daawuda nag fabu, wuti màndiŋu Paran.

Nabal gàntal na Daawuda

² Jenn waay a nga woon ca dëkk ba ñuy wax Mawon. Amoon na alal foofa ca dëkk ba ñuy wax Karmel; ku barele woon lool la, amoon na ñetti junniy (3 000) xar ak junniy (1 000) bëy. Mu nekkoon Karmel, di watlu ay xaram.

³ Nabal la waa ji tuddoon, soxnaam di Abigayil. Ndaw su yewwu la woon te taaru, jëkkēram nag bokk ci giiru Kaleb, di ku ñàng te soxor.

⁴ Ci biir loolu Daawuda dégge ca màndiŋ ma ne Nabal a ngay watlu ay xaram*.

⁵ Mu yebal fukki ndaw, ne leen: «Demleen Karmel, ngeen àgg ba ca Nabal. Nuyulleen ma ko.

⁶ Ngeen ne ko Daawuda nee: “Fekkeel déwén, yal nanga am jàmm, sa kër, jàmm, lépp lu bokk ci yaw it, jàmm.

⁷ Dégg naa ne watkati jur yaa ngi wate ci yaw. Say sàmm nag nekkoon nañook nun, te soxorewunu leen, lenn lu bokk ci ñoom it réerul, mboolem diir ba ñuy sàmm ca Karmel.

⁸ Laajal rekk say surga, dinañu la ko wax. Daawuda sa doom nag, sang bi, moo lay ñaan nga

* **25.4** Xari waa penku dañuy bare kawar gu ñuy wat aka ëcc, di ci defar ag wëñ. Bu ñu daan watlu seeni xar, xew mu réy la woon.

yéwéne nu ci bésu tey bu rafet bii nu dikke, te may nu, man ak samay nit, loo am te yéene.”»

⁹ Ndawi Daawuda ya nag dikk, jottali Nabal kàddu yooyu yépp ci turu Daawuda, ba daaneel, ne tekk.

¹⁰ Nabal ne ndawi Daawuda: «Ana kuy Daawuda? Kuy doomu Yese sax? Jamonoy tey jaam yu baree ngi fàqe ci seeni sang.

¹¹ Ana luy ndeyi may jël saab dund ak samam ndox ak yàppu jur gi ma rendil sama watkati jur, di ko jox ñu ma xamul fu ñu jóge?»

¹² Ba loolu amee ndawi Daawuda walbatiku ñibbi. Ba ñu dikkee, daldi koy yegge kàddu yooyu yépp.

¹³ Daawuda ne ndawam ya: «Ràngooleen seeni saamar, yeen ñépp.» Ñu ràngoo seeni saamar ñoom ñépp, Daawuda it ràngoo saamaram, lu tollook ñeenti téeméeri (400) góor ànd ak Daawuda, ñaari téeméer (200) des ca seen cummikaay.

Jabaru Nabal defnag muus

¹⁴ Ci biir loolu kenn ca surga ya wax Abigayil jabaru Nabal, ne ko: «Ãa, Daawuda de moo yebal ay ndaw yu jóge ca màndiŋ ma, ngir nuyusi sunu sang, waaye moom, da leena jànni.

¹⁵ Ndaxam nit ñooñu de, ñu baaxoon lool lañu ci nun. Soxorewuñu nu, te réerlewunu lenn it mboolem diir ba nu bokkee ak ñoom aw yoon, ca àll ba.

¹⁶ Sunu kiiraay la nu woon guddi ak bëccëg, la nu nekkoon ak ñoom lépp, di sàmm gàtt yi.

¹⁷ Léegi nag seetal, ba xam loo ci wara def, ndax musiba kat dëgmal na sunu sang ak waa këram

gépp. Moom nag dafa naqari deret, ba maneesula wax ak moom.»

¹⁸ Ba mu ko defee Abigayil gaaw sàkk ñaari téeméeri mburu ak ñaari mbuusi biiñ ak juróomi gàtt yu ñu defar ak juróomi natti peppum mbool ak téeméeri cabbi reseñ ak ñaari téeméeri danki figg, boole ko sēf ci ay mbaam.

¹⁹ Mu ne ay surgaam: «Jiituleen, maa ngi topp ci yeen.» Nabal jëkkër ja nag, ndaw sa waxu ko ci dara.

²⁰ Naka la ndaw sa dawal mbaamam, làqoo mbartalu tund wa, di wàcc ca xur wa, ndeke Daawudaa nga ànd aki nitam, di dajeek moom; ndaw sa ne pemm ca ñoom.

²¹ Fekk na Daawuda doon wax naan: «Ndeke kay neen laa doon wattoo mboolem lu bokk ci kii ca màndij ma, ba lennam réerul; lu bon la ma feye lu baax.

²² Yal na ma Yàlla teg mbugal mu gēna tar, ndegam maa wacc bēt di sete kenn ku bokk ci waa jii, kuy colal.»

²³ Abigayil séen Daawuda, daldi gaaw wàcc mbaam ma, ne gurub fa kanamam, dēpp jēem fa suuf, sujjóot.

²⁴ Naka la ne fēlēñ ca t ànki Daawuda, ne ko: «Sang bi, naa tegoo tooñ gi, may ma rekk, ma wax la. Ngalla sama sang, déglul sama kàddu.

²⁵ Sang bi, bul déglu mukku nit ku bon kii, Nabal mii. Moom turam donj la wuyu, ndax Nabal (muy firi Dof bi) la tudd, te ndof la nekke. Man nag sang bi, gisuma woon ndaw yi nga yebal.

²⁶ Léegi nag sang bi, giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund, nga fekke tey, Aji Sax jee la teree tuur deret

tey, di feyul sa bopp. Muy say noon, di ñi lay fexeel lu bon, yal nañu bokk ak Nabal mii demin.

²⁷ Sarica bii ma la indil nag, sang bi, nañu ko jox xale yu góor yi topp ci yaw.

²⁸ Sang bi, jéggal ma rekk ndax Aji Sax jee lay defal moos kër gu yàgg. Kon nag, Yàlla bu nit gis mukku lu bon ci yaw, sa giiru dund.

²⁹ Bu ñu la doon dàq, di wut sa bakkan, yal na fekk sa bakkan dence ca ëmbu aji dund ña, ca sa wetu Yàlla Aji Sax ji, sang bi. Waaye sa bakkanub noon, yal na ko mbaq, sànni fu sore.

³⁰ Keroog, sang bi, bu la Aji Sax ji defalee mboolem lu baax la mu la dig, ba fal la, nga jiite Israayil déy,

³¹ su boobaa doo réccu, doo am yaraange ci loo doon tuure deret ci neen, mbaa loo doon feyul sa bopp. Te ngalla sang bi, keroog bu la Aji Sax ji baaxee, fàttalikul sab jaam.»

³² Daawuda ne Abigayil: «Cant ñeel na Aji Sax ji Yàllay Israayil mi la yebal bésu tey jii, ngir nga dogale ma.

³³ Maa ngi lay gërème sa njort, di la gërème sa jëmmu bopp jii ma teree tuur deret, ngir feyul sama bopp.

³⁴ Lu ko moy de, giñ naa ci Kiy dund, Aji Sax ji Yàllay Israayil ji ma téye ba loruma la, soo gaawul woon, dogalesi ma, du kenn moos ku ñuy wacc, bët di ko sete ci mboolem kuy colal te bokk ci Nabal.»

³⁵ Ba loolu amee Daawuda nangoo ca loxol ndaw sa la mu ko indil, daldi ne ko: «Ñibbil ak jamm. Dégg naa sa kàddu te nangul naa la.»

Nabal dee, Daawuda dikk

³⁶ Ba mu ko defee Abigayil dellu ca Nabal, fekku ko lu moy mu amal biir këram bernde ju mel ni berndey buur. Xol baa nga sedd, mu màndi lool, ba tax Abigayil waxu ko dara ba bèt set.

³⁷ Ca suba sa ba mànditeb Nabal giiffee, jabaram wax ko la xew, xol ba jekki ne goyy ca biir dënn ba, yaram wa daldi mel niw doj.

³⁸ Ñu teg ca lu tollook fukki fan, Aji Sax ji dal ci kaw Nabal, mu dee.

³⁹ Ci kaw loolu Daawuda dégg ne Nabal dee na, mu ne: «Cant ñeel na Aji Sax ji sama Boroom mi àtte gâce gi ma ame ci Nabal, te tere maa def lu bon. Mbonug Nabal la Aji Sax ji walbati, këpp ci kaw boppam.» Daawuda nag yónnee kàddoom ca Abigayil, ngir jël ko jabar.

⁴⁰ Surgay Daawuda ya dem ca Abigayil ca Karmel, wax ko ne ko: «Daawudaa nu yónni fi yaw, ngir bëgg laa jël soxna.»

⁴¹ Abigayil daldi sujjóot, dëpp jëëm fa suuf, ne leen: «Maa ngii dib jaamam, ba ci raxas tànki surgaam yi.»

⁴² Ci kaw loolu Abigayil ne ñokket, war mbaa-mam, juróomi surgaam yu jigéen ànd ak moom, mu topp ca ndawi Daawuda ya. Noonu la Abigayil doone soxnas Daawuda.

⁴³ Axinowam ma cosaano Yisreel itam, Daawuda jëloon na ko soxna, ñuy wujje ñoom ñaar.

⁴⁴ Fekk na Sawul nangu doomam Mikal, soxnas Daawuda, may ko waa Galim ba ñuy wax Palti doomu Layis.

Daawuda gënati na Sawul

¹ Waa Sif ñoo demoon ca Sawul ca Gibeya, ne ko: «Yéguloo ne Daawudaa nga làqu ca tundu Akila, fa janook màndiŋ ma?»

² Sawul dem ba ca màndiŋu Sif, ànd ak ñetti jun-niy (3 000) ñeyi xarey Israayil, ngir rëbb Daawuda ca màndiŋu Sif.

³ Ba mu ko defee Sawul dale ca wetu yoon wa, ca kaw tundu Akila, janook màndiŋ ma. Daawuda ma ca màndiŋ ma nag yég ne Sawul toppsi na ko foofa.

⁴ Mu yebal ay ndaw yu ko nemmikujil, ba mu wóor ko ne Sawul agsi na.

⁵ Ci kaw loolu Daawuda dem ba fa Sawul dal. Mu gis fa Sawul tëdd, mook Abner doomu Ner njiital gàngooram. Sawul a nga tëdd ca digg dal ba, gàngoor ga tëdd, yéew ko.

⁶ Daawuda daldi laaj Aximeleg Etteen ba, ak Abisay ma Ceruya di yaayam, te mu bokk ak Yowab. Mu ne leen: «Kuy ànd ak man dem ca biir dal ba, fa Sawul?» Abisay ne ko: «Man maay ànd ak yaw.»

⁷ Daawuda ànd ak Abisay ci guddi, ba fa dalu gàngoor ga. Ndeke Sawul a nga tëdd di nelaw ca digg dal ba, xeejam baa nga sampe fa suuf, féeteek bopp ba, Abner ak gàngoor gaa nga tëdd, yéew ko.

⁸ Abisay ne Daawuda: «Yàlla de teg na sab noon ci say loxo guddig tey jii. Bàyyil rekk ma daaj ko xeej bi fi suuf benn yoon rekk, du ñaar!»

⁹ Daawuda ne Abisay: «Bu ko rey. Ana kuy yékkati loxoom ci kaw ki Aji Sax ji fal, te yoon dabu ko?»

¹⁰ Daawuda teg ca ne ko: «Giñ naa ci Aji Sax jiy dund, Aji Sax ji ci boppam moo koy duma. Yaar, àppam jot, mu dee, mbaa mu dem xare, des ca.

¹¹ Waaye yal na ma Aji Sax ji musal ci yékkati sama loxo ci kaw ki Aji Sax ji fal. Xanaa nga jël rekk xeej bi féeteek bopp bi ak njaqal ndox li, te nu dem.»

¹² Daawuda nag jël xeej baak njaqal ndox la féeteek boppu Sawul. Ñu daldi dem te kenn gisul, kenn yégul, kenn yewwuwul, ndax ñépp a ngay nelaw nelaw yu xóot yu bawoo ci Aji Sax ji, daanu ci seen kaw.

¹³ Ba loolu amee Daawuda jàll ba ca wàlla, daldi taxawe fu sore ca kaw tund wa, digganteem ak dalub Sawul ne yàmblan.

¹⁴ Mu àddu ca kaw, wax ak gàngoor ga, daldi ne Abner doomu Ner: «Éey Abner, doo ma wuyu?» Abner ne ko: «Yaw yaa di kan bay joor Buur?»

¹⁵ Daawuda ne Abner: «Xanaa doo jàmbaarú góor? Ku fiy sa moroom ci Israayil? Ana lu la tee wattu Buur, sab sang? Am na ci xarekat yi ku bóomsi woon Buur, sab sang.

¹⁶ Xam nga ne li nga def baaxul de! Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund, dee rekk ngeen yelloo, yeen ñi wattuwul seen sang, ki Aji Sax ji fal! Xoolal bu baax, ana xeeju Buur ak njaqal ndox li féete woon ak boppam?»

¹⁷ Ci kaw loolu Sawul xàmmee baatu Daawuda, ne ko: «Daawuda doom, loolu sa baat a?» Daawuda ne ko: «Sama baat a kay, Buur, samab sang,»

¹⁸ daldi cay teg ne ko: «Sang bi, looy toppe nii sab jaam? Ana lu ma def? Lan laa def ci lu bon?

¹⁹ Ngalla Buur, sama sang, déglul lii ma lay wax: su fekke ne Aji Sax ji moo la xiir ci sama kaw, yal na ko cib sarax giifal. Waaye su dee ay doom aadama de, yal nañu alku ci kanam Aji Sax ji, ndax dàq nañu ma tey, ba xañ ma ab cér ci Aji Sax ji, mbete ku ñu ne: “Demal jaamuji yeneen yàlla.”

²⁰ Man de yàlla bu sama bakkan rote àll, fu soreek Aji Sax ji. Te sax, lu tollu ni buurub Israayil ci boppam wutul lu moy wenn fel donɲ wu mel ni man? Mbete kuy rëbb cokkeer ci tund yi!»

²¹ Sawul nag ne: «Bàkkaar naa de! Daawuda doom, ñibbisil, ndax dootuma la fexeel mukk, gan-naaw yaa wormaal sama bakkan tey jii! Lii ma def kay, yéfi dof la, juum naa lool sax.»

²² Daawuda ne ko: «Buur, sa xeej a ngii, na kenn ci sa xale yu góor yi jàllsi, jëlsi ko.

²³ Yal na Aji Sax ji yool ku nekk ndax li mu def njekk ak li mu sàmm kóllëreem ak moom, ndax Aji Sax jee la teg tey jii ci sama loxo, waaye maa bëggula yékkati sama loxo ci kaw ki Aji Sax ji fal.

²⁴ Ni ma yéemloo sa bakkan tey jii nag, yal na ni Aji Sax ji yéemloo sama bakkan, te xettalee ma ni ci gépp njàqare.»

²⁵ Sawul ne Daawuda: «Daawuda doom, yal nanga barkeel. Dinga def ay jaloore déy, te dinga am ndam moos!» Ba mu ko defee Daawuda dem yoonam, Sawul walbatiku, ñibbi.

27

Daawuda làquji na ca waa Filisti

¹ Daawuda nag ma nga naan ca xelam: «Bés a ngi ñëw bu ma nara sàunku ci loxol Sawul. Li gën ci man

daal, du lenn lu moy daw a daw ba ca réewu waa Filisti, ba Sawul tàyyi maa rëbbati ci Israayil gépp, ma daldi mucc.»

² Ba loolu amee Daawuda ak juróom benni téeméeri (600) nit ña ànd ak moom, daldi jàll ba ca buurub Gaat*, Akis doomu Mawog.

³ Daawuda dal ca Akis ca Gaat, mook ay nitam, ku ci nekk ak njabootam; Daawuda ak ñaari sox-naam, Axinowam waa Yisreel ba, ak waa Karmel ba, Abigayil, soxnas Nabal woon.

⁴ Ba ñu waxee Sawul ne ko Daawuda daw na, dem Gaat, Sawul rëbbatu ko.

⁵ Daawuda nag ne Akis: «Ngalla baaxe ma, may ma fi ab gox ci dëkki àll bii, ma man faa dëkke; ndax man sab surga laa, warumaa bokk dëkk ak yaw ci péeyu buur.»

⁶ Bésub keroog la ko Akis jox dëkk ba ñuy wax Ciglaag. Moo tax Ciglaag ñeel buuri Yuda ba tey jii.

⁷ Diir ba Daawuda dal ca àllub Filisti, at la ak ñeenti weer.

⁸ Ci biir loolu Daawuda aki nitam daan nañu song-songee Gesureen ñi ak Giraseen ñi ak Amalegeen ñi. Mooy ña dëkke woon naka jekk réew mooma, ba ca Sur, jàpp réewum Misra.

⁹ Saa yu Daawuda songaan gox ba, du ca wacc kuy dund; du góor, du jigéen, te it day lël jur gu gudd ak gu gàtt, mbaam ak giléem aki yére. Su ko defee mu walbatiku, dellu ca Akis.

¹⁰ Bu ko Akis laajee ne ko: «Fu ngeen lële woon tey?» Daawuda ne ko: «Xanaa wetu Negew† ca Yuda,» mbaa «Xanaa wetu Negew ca Yeraxmeleen

* **27.2 Gaat** péeyu waa Filisti la woon. † **27.10 Negew**: mu nga fëete bëj-saalum.

ña,» mbaa mu ne ko: «Xanaa wetu Negew ca Keñeen ña.»

¹¹ Moo tax du genn góor mbaa jigéen ju Daawuda masa bàyyi mu dund, di ko indi Gaat, ndax ragal ñu nettali lu jëm ci ñoom, naan nàngam ak nàngam la ñoom Daawuda def. Noonu la jàppoo woon mboolem diir ba mu dal ca àllub Filisti.

¹² Akis nag amoon na kóolute ci Daawuda, ndax da doon wax ci xelam naan: «Kii de yóbbe na boppam mbañeel gu ko bokki bànni Israayilam bañ lool. Moo tax sama surga rekk lay doon ba fàww.»

28

¹ Jamono yooyu nag waa Filistee dajale woon seeni gàngoori xare, ngir xeex ak Israayil. Akis ne Daawuda: «Xanaa moos xam nga ne man ngay àndal ci xare bi de, yaak say nit?»

² Daawuda ne Akis: «Kon nag, sang bi, yaay gisal sa bopp li may def.» Akis ne ko: «Kon nag, def naa la sama dagu bopp ba fàww.»

Sawul seetluji na ca Endor

³ Samiyel nag faatu woon na, ba Israayil gépp dëj ko, denc ko ca Raama, dëkkam ba. Te itam Sawul mujjoon naa génne réew ma ñiy gisaane nit ñu dee ak boroom rawaan yi y gisaane.

⁴ Ci kaw loolu waa Filisti daje, dali ca dëkk ba ñuy wax Sunem; Sawul ànd ak bànni Israayil gépp, ñu dali ca Gilbowa.

⁵ Sawul gis gàngooru waa Filisti, daldi tiit lool ba fit wa récc.

⁶ Mu seetlu ci Aji Sax ji, Aji Sax ji wuyuwu ko; du ci gént, du ci jumptukaayu tegtal bi ñuy wax Urim, du ci kàddug yonent.

⁷ Sawul wax ay jawriñam, ne leen: «Seetalleen ma jigéen juy gisaane nit ñu dee, ma seetluji ci moom.» Jawriñ ya ne ko: «Xanaa jigéenu gisaanekat ba ca Endor.»

⁸ Ba mu ko defee Sawul soppiw melo, sol yeneen yére, daldi ànd ak ñaari nit ag guddi, ba ca jigéen ja. Mu ne ko: «Ngalla gisaaneel ma ci ab rawaan, te nga wool ma ku dee ki ma lay tudd!»

⁹ Jigéen ji ne ko: «Ma ne, yaw ci sa bopp xam nga li Sawul def; moo génne réew mi ñiy gisaane nit ñu dee ak boroom rawaan yiy gisaane. Kon loo may fiire, nar maa reylu?»

¹⁰ Sawul giñal ko ci Aji Sax ji, ne ko: «Giñ naa ci Aji Sax ji, Kiy dund, mbugal du la ci fekk.»

¹¹ Jigéen ji ne ko: «Ku ma lay wool?» Mu ne ko: «Samiyel nga may wool.»

¹² Naka la jigéen ja gis Samiyel, daldi yuuxu ca kaw ne Sawul: «Lu tax nga nax ma? Yaw kay ndeke yaa di Sawul!»

¹³ Buur Sawul ne ko: «Bul tiit, loo gis?» Mu ne ko: «Ab njuuma laa gis, muy yéeg fa suuf.»

¹⁴ Mu ne ko: «Nu mu mel?» Mu ne ko: «Góor gu mag ay yéegsi. Mu ngi sàngoo mbubb.» Sawul xam ne Samiyel la, daldi sukk, sujjóot, dëpp jëëm fa suuf.

¹⁵ Samiyel ne Sawul: «Ana loo may woowe, di ma yékkatee nii?» Sawul ne ko: «Damaa nekk ci njàqare lu réy. Waa Filistee ngi xareek man, te Yàlla dëddu na ma. Wuyootu ma, du ci kàddug yonent, du ci

gént. Moo tax ma woo la, ngir nga xamal ma lu may def.»

¹⁶ Samiyel ne ko: «Loo may laaj, gannaaw Aji Sax jee la dëddu, def la ab noon?

¹⁷ Aji Sax jee sottal la mu waxoon, ma jottali ko, te Aji Sax jee foqati nguur gi ci say loxo, jox ko sa jegeñaale, muy Daawuda.

¹⁸ Yaa déggalul Aji Sax ji, jëfewuloo tangooru meram ngir mbugal Amalegeen ñi. Loolu moo waral lii la Aji Sax ji teg tey jii.

¹⁹ Te itam Aji Sax jee lay booleek Israayil, teg ci loxol waa Filisti. Nègëni ëllëg, yaw yaak say doom, dingeen ma fekkxi. Te it dalub Israayil, Aji Sax jee koy teg ci loxol waa Filisti.»

²⁰ Sawul nag jekki ne dàll fa suuf, tàlli ñareet, tiitaange ju réy jàpp ko ndax kàdduy Samiyel. Rax ci dolli amul woon genn kàttan, ngir lekkul woon dara bëccëg baak guddi ga gépp.

²¹ Jigéen ja dikk, gis Sawul mu jàq lool. Mu ne ko: «Aa, sang bi, man de déggal naa la. Jaay naa sama bakkan, def li nga ma sant.

²² Léegi nag, déggal ma rekk sang bi, ma may la tuuti loo lekk, ba am doole, doora topp yoon wi.»

²³ Sawul lànk, ne ko: «Déédéet, lekkuma!» Jawriñam ña nag soññ ko, ñook jigéen ja, ba mu déggal leen. Mu jóge ca suuf, toog ca kaw lal ba.

²⁴ Jigéen ja amoon na sëlluw yar ca kër ga. Mu gaaw rey ko, daldi sàkk sunguf, noot ko, lakk ca mburu mu amul lawiir.

²⁵ Ba mu ko defee mu taajal ko Sawul, mooki nitam. Ñu lekk ba noppi, bàyyikoo fa guddig keroog.

29

Waa Filisti dàq nañu Daawuda

¹ Gàngoori waa Filisti yépp a daje woon ca Afeg. Israayil a nga dale woon ca wetu bētu ndox ba ca Yisreel.

² Kàngami waa Filisti yaa ngay jaab jiitu, ànd ak seen kuréli téeméeri xarekat ak kuréli junni. Daawudaaki nitam ànd ak Akis, jaab topp seen gannaaw.

³ Kilifay waa Filisti ne: «Ebrë yii, nag?» Akis wax ak kilifay waa Filisti, ne leen: «Xanaa du Daawuda, surgab Sawul buurub Israayil? Lu ëpp at a ngii mu nekk ak man, te gisuma ci moom sikk, ba mu tegalikook Sawul, ba bésub tey jii.»

⁴ Kilifay waa Filisti nag ñéññ ca daldi ne ko: «Waññil waa jii, mu dellu ca gox ba nga ko teg. Bumu ànd ak nun ci xare bi, bay walbatiku di sunub noon ci biir xare bi. Ana lu koy jubaleeteek sangam, lu moy mu dog boppi nit ñii, jox ko?

⁵ Xanaa du Daawuda mii lañuy woyal, di fecc, naan:

“Sawul jam junneem,

Daawuda jam fukki junneem”?»

⁶ Ci kaw loolu Akis woo Daawuda, ne ko: «Giñ naa ci Aji Sax ji, Kiy dund, ku jub nga, te doon naa rafetlu sa ànd ak man, di xarejeeka dikk, ndax bés ba nga dikkee fi man ba tey jii, gisuma ci yaw lu bon. Waaye nag kàngami Filisti ñoo rafetluwul sa teewaay.

⁷ Kon nag waññikul, te dem ak jàmm bala ngaa def lenn lu kàngami Filisti rafetluwul.»

⁸ Daawuda ne Akis: «Ana lu ma def, ak loo ma gisal, bés ba ma dikkee fi yaw, ba bésuub tey jii, ba tax duma xarejeek nooni Buur sang bi?»

⁹ Akis ne Daawuda: «Dara! Xam naa loolu. Bége naa la it ni ndawal Yàlla. Kilifay Filisti kay a ma ne: “Bumu ànd ak nun ca xare ba.”

¹⁰ Kon teelala fabu èllëg, yaak sa surgay sang yi nga àndal. Dangeen di teela jóg rekk, bu bët setee ngeen dem.»

¹¹ Ca èllëg sa nag Daawuda teela fabu, mooki nitam, ngir dellu réewum Filisti, waa Filisti ñoom jubal Yisreel.

30

Daawuda toppi na Amalegeen ña

¹ Ba Daawuda aki nitam àggee Ciglaag, ca gan-naaw èllëg sa la. Fekk na Amalegeen ña song bëj-saalumu Yuda ak Ciglaag; ñu yàqate Ciglaag, lakk ko,

² jàpp jigéen ña mu fa fekk, mag ak ndaw. Reyuñu ca kenn nag, dañu leena yóbbaaale, dem seen yoon.

³ Ba Daawudaaki nitam agsee Ciglaag, fekk nañu mu lakk ba jeex; seeni jabar ak seeni doom, góor ak jigéen, ñépp dugg cig njaam.

⁴ Daawudaak mbooloo ma mu àndal nag di yu-uxooka jooyoo, ba amatuñu dooley jooy.

⁵ Ñaari soxnay Daawuda lañu jàpp; Axinowam mu Yisreel ak Abigayil waa Karmel ba, soxnas Nabal woon.

⁶ Ba loolu amee Daawuda jàq lool, ndax mbooloo maa nga doon wax naan dañu koy dóori doj. Booba mbooloo ma ba mu daj, ku nekk a ngaak naqaru xol, di xalaat doomam yu góor ak

yu jigéen. Daawuda nag dëgërloo Yàllaam Aji Sax ji rekk.

⁷ Ci biir loolu Daawuda wax ak sarxalkat ba Abyatar doomu Aximeleg, ne ko mu indil ko xar-sànni mi. Abyatar indil Daawuda xar-sànni ma.

⁸ Daawuda laaj Aji Sax ji, ne ko: «Ndax ma topp gàngooru yàqkat yii? Ndax dinaa leen dab?» Mu ne ko: «Demal, yaay dabe déy, te yaay xettalee déy.»

⁹ Ba mu ko defee Daawuda dem, mook juróom benni téeméeri (600) nit ña ànd ak moom. Ñu dem ba ca xuru Besor, ñenn ña yem fa.

¹⁰ Daawudaa ñoqali, mook ñeenti téeméeri (400) nit, ñaari téeméeri (200) nit yem foofa, ndax loof, ba manuñoo jàll xuru Besor.

¹¹ Ci kaw loolu ña jàll yem ci jenn waayu Misra ci àll bi. Ñu indi waa ji ba ci Daawuda, daldi may waa ji mburu mu lekk, may ko ndox, mu naan.

¹² Ab danku figg ju wow ak ñaari danki reseñ lañu ko leel, mu doora leqaliku, ndax dafa fekk lekkul, naanul diiru ñetti guddi ak ñetti bëccëg.

¹³ Daawuda ne ko: «Yaw, kuy sab sang ak foo bokk?» Xalelu góor ba ne ko: «Man waa Misra laa, di jaamub jenn waayu Amalegeen. Sama sang a ma wacc, ba ma woppee bërkaati-démb.

¹⁴ Noo song wetu Negew ca diiwaanu waa Keret ña, ak diiwaanu Yuda, ak wetu Negew ca diiwaanu Kaleb, te Ciglaag, noo ko lakk.»

¹⁵ Daawuda ne ko: «Ndax man nga maa yóbbu ba ci gàngooru yàqkat yooyu?» Mu ne ko: «Giñal ma ci Yàlla ne, doo ma rey, te doo ma delloo ca sama sang; kon dinaa la yóbbu ba ci gàngooru yàqkat yi.»

¹⁶ Ci kaw loolu waa ja yóbbu Daawuda, ndeke nit ñaa nga ne wesar ca àll ba bépp, di lekk aka naan,

di mbumbaaye mboolem alal ju bare ja ñu nangoo ca réewum Filisti ak réewum Yuda.

¹⁷ Daawuda nag di leen faat, njël ba ca ngoon. Kenn rëccul, lu moy ñeenti téeméeri (400) xale yu góor yu war ay giléem, daw.

¹⁸ Daawuda nangu mboolem lu Amalegeen ña jëlloon, nangu ñaari soxnaam.

¹⁹ Dara lu bokk ci ñoom rawul. Mag ñaak ndaw ñaak seen doom yu góor ak seen doom yu jigéen ak alal jaak mboolem lu ñu leen jëlaloon. Lépp la Daawuda delloosi.

²⁰ Mu nangu mboolem jur gu gudd ak gu gàtt, nitam ña dàq, tofal ca juru Amalegeen ña, te naan: «Lëlub Daawudaa ngi!»

Daawuda wone na ngor

²¹ Daawuda nag dikk ba ca ñaari téeméer ña loofoon ba manuñu koo topp, te ñu bàyyi woon leen ca xuru Besor. Naka lañu gatandu Daawuda ak ña mu àndal, Daawuda dikk, dajeeek ñoom, jàmmanteek ñoom.

²² Mboolem ñu bon ñaak ñu sew ña jàllandoo woon ak Daawuda nag ne leen: «Gannaaw ñii ànduñu woon ak nun, dunu leen jox dara ci alal ji nu nangu. Xanaa ku nekk jël jabaram aki doomam rekk, yóbbu te dem.»

²³ Daawuda ne leen: «Déet bokk yi, buleen def noonu, ak li nu Aji Sax ji defal, aar nu, teg gàngooru yàqkat yi nu songoon ci sunuy loxo.

²⁴ Ana nu xel mana nangoo loolu? Na ku xarejeek ku desoon ca cummikaay la, yem ak sa mo-room cér; ñépp ay séddu.»

²⁵ Bésuub keroog la Daawuda dale def loolu mu dib dogal, di àtteb yoon bu ñeel Israayil ba tey jii.

Daawuda sédd na njiiti Yudeen ña

²⁶ Ba Daawuda delloo Ciglaag, sédd na ca lël ja magi Yuda, xaritam ya. Mu yónnee leen ko, ne leen: «Lii, yeenay boroom; xéewal la gu jóge ca alalu nooni Aji Sax ji.»

²⁷ Noonu la ca sédde waa Betel ak waa Ramot Negew ak waa Yatir

²⁸ ak waa Arower ak waa Sifmot ak waa Estemowa

²⁹ ak waa Rakal ak waa dëkki Yeraxmeleen ña ak waa dëkki Keñeen ña

³⁰ ak ña ca Xorma ak ña ca Bor Asan ak ña ca Atakk

³¹ ak ña ca Ebron ak mboolem waa gox ya mu jaare woon, mooki nitam.

31

Lu jëm ci mujug Sawul

¹ Am na bés waa Filisti song bànni Israayil. Bànni Israayil won waa Filisti gannaaw, daw, ñu bare daanu dee ca tundu Gilbowa.

² Ci biir loolu waa Filisti ne dann Sawul aki doomam yu góor, rey ca Yonatan ak Abinadab ak Malkisuwa, doomam yu góor yooyu.

³ Xare ba nag gëna mettee fa Sawul féete, fittkat ya jekku ko, mu tiit lool.

⁴ Ci kaw loolu Sawul ne gàddukatu gànnaayam: «Bocil sa saamar, jam ma ba mu fëll; lu ko moy paaxe yii dikk, jam ma, toroxalsi ma.» Waaye gàddukatu gànnaayam nanguwul ndax tiitaange ju

réy. Sawul jël saamaru boppam, daldi daaneel boppam ca kaw ñawka ga.

⁵ Gàddukatu gànnaay ba gis ne Sawul dee na, moom it mu daaneel boppam ca kaw saamaram, dee, topp Sawul.

⁶ Muy Sawul, di ñetti doomam yu góor, di gàddukatu gànnaayam itam, di mboolem ay nitam, ñoom ñépp a bokk dee bésub keroog.

⁷ Ci kaw loolu banni Israayil ya ca wàllaa xur wa, ak ña ca wàllaa dexe Yurdan gis ne xarekati Israayil ya daw nañu, te Sawul aki doomam yu góor dee nañu. Ñu daldi daw, genta seeni dëkk, waa Filisti dikk, wuutu leen ca.

⁸ Ca ëllëg sa, ba waa Filisti dikkee, di futtisi néew ya, ca kaw tundu Gilbowa lañu fekk Sawul ak ñetti doomam yu góor, ñu tëdd.

⁹ Ñu dog boppu Sawul, jël ay gànnaayam, ba noppi yeble ca réewum Filisti ba mu daj, ngir yégle seen ndam la ca seen këri tuur ya ak ca askan wa.

¹⁰ Gannaaw gi, ñu denc gànnaayi Sawul ca seen biir kër tuur ma ñuy wax Astàrt. Néewub Sawul, ñu wékk ko ca tatay dëkk ba ñuy wax Bet San.

¹¹ Ba waa Yabes Galàdd dégee la waa Filisti def Sawul,

¹² jàmbaar ñépp a fabu, topp guddi ga gépp ba Bet San. Ñu wékke ca tatay Bet San néewub Sawul ak néewi doomam yu góor, doora ñibbi Yabes, boole fa néew ya, lakk.

¹³ Ñu for nag seeni yax, suul ca ron garab gu mag ga ca Yabes, ba noppi ñu woor juróom ñaari fan.

Kàddug Yàlla
The Holy Bible in the Wolof language of Senegal,
translated by La Mission Baptiste du Sénégal
La Sainte Bible en langue wolof du Sénégal, traduite
par La Mission Baptiste du Sénégal

copyright © 2025 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Cette œuvre est mise à disposition sous licence Creative Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

 Vous n'êtes pas autorisés à :

Partager — copier, distribuer et communiquer le matériel par tous moyens et sous tous formats. L'Offrant ne peut retirer les autorisations concédées par la licence tant que vous appliquez les termes de cette licence.

Attribution — Vous devez créer un lien vers la licence et indiquer si des modifications ont été effectuées ; l'Œuvre. Vous devez indiquer ces informations par tous les moyens raisonnables, sans toutefois suggérer que l'Offrant vous soutient ou soutient la faccedil;on dont vous avez utilisé son Œuvre.

Pas d'Utilisation Commerciale — Vous n'êtes pas autorisés à faire un usage commercial de cette Œuvre, tout ou partie du matériel la composant.

Pas de modifications — Dans le cas où vous effectuez un remix, que vous transformez, ou créez à partir du matériel composant l'Œuvre originale, vous n'êtes pas autorisés à distribuer ou mettre à disposition l'Œuvre modifiée.

Pas de restrictions complémentaires — Vous n'êtes pas autorisés à appliquer des conditions légales ou des mesures techniques qui restreindraient autrement ; utiliser l'Œuvre dans les conditions décrites par la licence.

C'est un résumé (et non pas un substitut) de la licence. Pour voir une copie de cette licence, cliquez ici.

La Mission Baptiste du Sénégal a le plaisir de vous autoriser à utiliser toute portion tirée des Écritures

qui sont disponibles sur [http:// biblewolof.com](http://biblewolof.com) et sur ces appli (l'&ouillevre), sous réserve que le crédit nous soit reconnu par écrit, avec la mention du nom de notre organisation (voir plus loin). Mais on ne peut la modifier de quelque façon que ce soit, ni l'’utiliser à des fins commerciales, c'’est à dire, de telles ressources ne peuvent être vendues à un prix supérieur au coût de la reproduction.

Cette licence n'’autorise pas un mixage combinant les écritures en wolof avec vos propres ressources traduites en wolof. Si vous désirez faire un mixage, vous devez en obtenir l'’autorisation, et pour cela nous exigeons un échantillon de traduction pour une préalable approbation de notre part. En effet des ressources mal traduites portent préjudice à la créditibilité des écritures.

De même, s'’il s'’agit d'’enregistrements des écritures, nous exigeons des échantillons de la matière enregistrée, pour approbation préalable de notre part. En effet des voix marquées d'’accent pourraient être dommageables à la créditibilité des écritures.

Pour demander la permission de faire quoi que ce soit en dehors du cadre de cette licence, contactez-nous.

Voici les déclarations de copyright à inclure dans l'&ouillevre:

Écriture extraite de (s'’il s'’agit d'’une portion de livre)

Suivi de:

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Vous pouvez aussi utiliser une forme abrégée:

(Nom du livre abrégé) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

La politique de confidentialité se trouve ici.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

 You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

NonCommercial — You may not use the material for commercial purposes.

NoDerivatives — If you remix, transform, or build upon the material, you may not distribute the modified material.

No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

This is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license. To view a copy of this license, click here.

La Mission Baptiste du Sénégal is pleased to give you permission to use any of the scriptures on <http://biblewolof.com> and in these apps (hereafter referred to as the Work) as long as you give credit to MBS with a copyright notice, and you do not modify or mix the work, and do not sell materials at a price over the cost of reproduction.

In other words, you may download the Work and share it with others as long as you credit us, but you can’t change the Work in any way or use it commercially (for profit).

If we give you permission to do a re-mix (combining the scriptures in wolof with your own materials translated in wolof), we will ask for a sample translation or audio recording to approve first, before any distribution. Materials badly translated and voices with a foreign accent impair the credibility of the scriptures.

To ask permission to do anything outside the scope of this license, contact us.

Here are copyright statements to include with the work :

Scripture citations taken from(if it's only a portion of a book) followed by

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Or you may use a shortened form:

(Name of the book) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

You can read our [privacy policy](#) here.

Liggéey bii turu sañ-sañu jëfandikoom di « Creative Commons BY-NC-ND 4.0 » ; maye na ku ko yeb,

fépp ci àddina, ci kaw way jefandiku ji wàccoo ak yii ndigal: BY = SM (dees na Seedeel boroom Moomeelam); NC = AJ (Amul Jaay); ND = AS (Amul Soppi). Ku bëgga gis sottib sañsañu jëfandikoo bi, seet ko fii.

□ Mission Baptiste du Sénégal am na mbégtey may leen ngeen yeb, ak sotti, ak wasaare lu mu mana doon ci Kàddug Yàlla gi ci <http://biblewolof.com>, ak ci appli yii, ci kaw ngeen seedeel nu sunu moomeel (seetal ci suuf). Waaye dungen ci mana soppi lenn, ak nu coppite ga mana tëdde, te ngeen bañcee jaaye lenn ci njëg gu wees li leen sottib mbind mi dikke.

Su dee lu ngeen raxe (muy seen liggéeyu bopp bu ngeen tekki ci wolof, boole ko ak lenni kàddug Yàlla gi ci wolof), ba bëgg koo sotti ngir wasaare ko, war ngeen cee jëkka am sunu ndigal, te jox nu ci seenub tekki, lu tuut lu nu ko mana natte ba mu doy nu, ndax jomtukaay yu tekki bi awul yoon gàkkal na Mbind mu sell mi. Jokkoolen ak nun, ngir sàkku ndigalu def lu mu mana doon, lu wees kemu sañsañu jëfoo.

Ba tey su dee lu ngeen jukkee ci kàddug Yàlla gi, ba def ko ay dégtal yu ngeen taataan, bëgg nanu ngeen sàkkal nu ci seenub taataan, lu tuut lu nu mana natte baat yi ba mu doy nu, ndax baat yu seen làmmiñu boroom taq itam, gàkkal na ab liggéey.

Yii kàddu la sañsañu jëfoo tege, te warees koo boole ci liggéey bi:

Ci………… lanu ko jukkee, (su dee ab dogu téere doŋŋ)

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Manees naa jëfandikoo itam ab gàttaalub turu téere bi :

(Turu gàttaal téere bi) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Apr 2025 from source files dated 18 Apr 2025

d0698bf2-fb52-5f39-9542-2e2eeaf3c516